

PRO BONO

február /2026

1. PRÁVO BYŤ ZABUDNUTÝ

Právo byť zabudnutý alebo tiež právo na vymazanie, je právom podľa článku 17 nariadenia EÚ o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov (nariadenie GDPR). Predmetné právo umožňuje jednotlivcom požiadať vyhľadávače a iné platformy o odstránenie osobných údajov za určitých podmienok. Článok 17 v podstate jednotlivcom dáva právo na spravovanie starých a nepodstatných údajov alebo informácií alebo škodlivých citlivých údajov z dátových úložísk prevádzkovateľov. Nariadenie o GDPR určuje kľúčové zásady aplikovania, resp. využívania práva byť zabudnutý. V našom článku Vám prinášame prehľad čo právo byť zabudnutý znamená pre jednotlivcov v praxi a ako toto právo vníma existujúca judikatúra.

2. ÚSTAVNÝ NESÚLAD ČASTI ZÁKONA O SOCIÁLNOM ZABEZPEČENÍ POLICAJTVOV A VOJAKOV

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí pléna dňa 11. februára 2026 nálezom vyslovil nesúlad ustanovenia § 10 ods. 11 zákona o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov s viacerými ustanoveniami Ústavy Slovenskej republiky. Podstatou predmetného konania bolo verejným ochrancom práv namietané nerovnaké zaobchádzanie s otcami policajtmí a vojakmi v ich prístupe ku konkrétnej dávke sociálneho zabezpečenia (materské), a to jednak v porovnaní s otcami

civilmi a tiež v porovnaní s matkami policajtkami a vojačkami. Bližšie informácie nájdete v našom príspevku.

3. **PLÁNOVANÉ AKCELERAČNÉ ZÓNY PRE VÝSTAVBU VETERNÝCH ELEKTRÁRNÍ**

Akceleračná zóna má byť lokalita vhodná na rozvoj veternej energie, na ktorej sú určitým spôsobom odlišné, až uľahčené povoloňacie procesy, a v ktorej sú umiestnené veterné turbíny podľa podmienok popísaných v metodike pre rozvoj veternej energetiky v Slovenskej republike - príprava akceleračných zón vhodných na rozvoj veternej energie, pripravenej Ministerstvom životného prostredia SR a relevantnými subjektmi a odborníkmi združenými v rámci pracovnej skupiny pod záštitou Národnej implementačnej a koordinačnej autority, ako uvádza Ministerstvo životného prostredia. V našom článku Vás rámcovo oboznámime s právnou terminológiou spojenou s akceleračnými zónami, s legislatívnymi procesmi pre výstavbu veterných elektrární a s argumentmi pre a proti.

4. **JUDIKATÚRA K PRIZNANIU ODŠKODNENIA Z DÔVODU ŠKODLIVOSTI VETERNÝCH ELEKTRÁRNÍ**

Veterné elektrárne prinášajú pozitívne aj negatívne vplyvy. Názory sú rôzne, každopádne existuje všeobecná odborná zhoda, že medzi negatívne vplyvy nesprávne umiestnených veterných elektrární patrí najmä hluk, infrazvuk, svetelné tiene (stroboskopický efekt) a zmeny rázu krajiny. Hynie vtáctvo. Existujú obavy z poškodenia zdravia. Zvyšuje sa nespavosť a stres. Úlohou nášho príspevku samozrejme nie je odborná diskusia vo veci negatívnych vplyvov z pohľadu prírodných vied, ale pozrieme sa na právny pohľad súdnych autorít vo Francúzsku, kde tamojšie súdy začali z právneho pohľadu posudzovať negatívne vplyvy na obyvateľov, ktorí namietali poškodenie zdravia.

5. **AI ACT - STRUČNE O NARIADENÍ EÚ O UMELEJ INTELIGENCIÍ**

Európsky akt o umelej inteligencii (AI Act alebo Artificial Intelligence Act) je nariadenie Európskeho parlamentu, ktoré stanovuje pravidlá pre umelú inteligenciu v Európe. Ide zatiaľ o prvú a jedinú právnu normu v Európe, ktorá sa vzťahuje na reguláciu širokého rozsahu odvetví a reguluje používanie systémov umelej inteligencie. Umelej inteligencii sa už v súčasnosti nie je možné vyhnúť. Preto je cieľom nariadenia rozvoj dôveryhodnej umelej inteligencie v Európe a stanovenie pravidiel založených na rizikách pre vývojárov pokiaľ ide o použitie systémov umelej inteligencie v praxi. V našom článku Vám prinášame pohľad na základné atribúty nariadenia označeného ako AI Act.

6. **NOVÝ ZÁKON O OBCHODNOM REGISTRÍ**

Nový zákon o obchodnom registri sa odo dňa 17. augusta 2026 stane účinným pre zakladanie a zápis nových spoločností a s tým súvisiace právne úkony. Nový zákon sprehľadňuje zakladanie obchodných spoločností, má posilniť právnu istotu a predvídateľnosť a má obmedziť takzvané pokútnictvo. Podnikatelia pocítia zásadné zmeny, keďže sa novým zákonom novelizuje aj Obchodný zákonník, na základe čoho sa bude obchodná spoločnosť zakladat' spoločenskou zmluvou vyhotovenou výlučne vo forme dokumentu autorizovaného advokátom alebo vo forme notárskej zápisnice. Podľa zákonodarcu je cieľom nového zákona o obchodnom registri a s ním súvisiacich noviel, zníženie nákladov podnikateľom a zefektívniť procesy. O najdôležitejších zmenách sa dočítate v našom článku.

PRÁVO BYŤ ZABUDNUTÝ

1. ABSTRAKT

Právo byť zabudnutý alebo tiež právo na vymazanie, je právom podľa článku 17 nariadenia EÚ o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov (ďalej len „nariadenie GDPR“ alebo tiež len „GDPR“). Predmetné právo umožňuje jednotlivcom požiadať vyhľadávače a iné platformy o odstránenie osobných údajov za určitých podmienok. Článok 17 v podstate jednotlivcom dáva právo na spravovanie starých a nepodstatných údajov alebo informácií alebo škodlivých citlivých údajov z dátových úložísk prevádzkovateľov. Nariadenie o GDPR určuje kľúčové zásady aplikovania, resp. využívania práva byť zabudnutý. V našom článku Vám prinášame prehľad čo právo byť zabudnutý znamená pre jednotlivcov v praxi a ako toto právo vníma existujúca judikatúra.

2. ČLÁNOK 17 NARIADENIA GDPR

Na úvod si odcitujeme článok 17 Nariadenia GDPR, ktorý je základom právnej úpravy práva byť zabudnutý.

Podľa článku 17 odsek 1: „Dotknutá osoba má tiež právo dosiahnuť u prevádzkovateľa bez zbytočného odkladu vymazanie osobných údajov, ktoré sa jej týkajú, a prevádzkovateľ je povinný bez zbytočného odkladu vymazať osobné údaje, ak je splnený niektorý z týchto dôvodov: **a)** osobné údaje už nie sú potrebné na účely, na ktoré sa získavali alebo inak spracúvali, **b)** dotknutá osoba odvolá súhlas, na základe ktorého sa spracúvanie vykonáva, podľa článku 6 ods. 1 písm. a) alebo článku 9 ods. 2 písm. a), a ak neexistuje iný právny základ pre spracúvanie; **c)** dotknutá osoba namieta voči spracúvaniu podľa článku 21 ods. 1 a neprevažujú žiadne oprávnené dôvody na spracúvanie alebo dotknutá osoba namieta voči spracúvaniu podľa článku 21 ods. 2; **d)** osobné údaje sa spracúvali nezákonne; **e)** osobné údaje musia byť vymazané, aby sa splnila zákonná povinnosť podľa práva Únie alebo práva členského štátu, ktorému prevádzkovateľ podlieha; **f)** osobné údaje sa získavali v súvislosti

s ponukou služieb informačnej spoločnosti podľa článku 8 ods. 1.“

Podľa odseku 2: „Ak prevádzkovateľ zverejnil osobné údaje a podľa odseku 1 je povinný vymazať osobné údaje, so zreteľom na dostupnú technológiu a náklady na vykonanie opatrení podnikne primerané opatrenia vrátane technických opatrení, aby informoval prevádzkovateľov, ktorí vykonávajú spracúvanie osobných údajov, že dotknutá osoba ich žiada, aby vymazali všetky odkazy na tieto osobné údaje, ich kópiu alebo repliky.“

Napokon, podľa odseku 3: „Odseky 1 a 2 sa neuplatňujú, pokiaľ je spracúvanie potrebné: **a)** na uplatnenie práva na slobodu prejavu a na informácie; **b)** na splnenie zákonnej povinnosti, ktorá si vyžaduje spracúvanie podľa práva Únie alebo práva členského štátu, ktorému prevádzkovateľ podlieha, alebo na splnenie úlohy realizovanej vo verejnom záujme alebo pri výkone verejnej moci zverenej prevádzkovateľovi; **c)** z dôvodov verejného záujmu v oblasti verejného zdravia v súlade s článkom 9 ods. 2 písm. h) a i), ako aj článkom 9 ods. 3; **d)** na účely archivácie vo verejnom záujme, na účely vedeckého alebo historického výskumu či na štatistické účely podľa článku 89 ods. 1, pokiaľ je pravdepodobné, že právo uvedené v odseku 1 znemožní alebo závažným spôsobom sťaží dosiahnutie cieľov takéhoto spracúvania, alebo **e)** na preukazovanie, uplatňovanie alebo obhajovanie právnych nárokov.“

Z uvedeného vyplýva, že Článok 17 GDPR poskytuje dotknutým osobám priamo vymáhateľné právo na vymazanie osobných údajov bez zbytočného odkladu v šiestich vymenovaných situáciách v odseku 1, ktoré sú zmiernené piatimi výnimkami v odseku 3.

Od začatia uplatňovania nariadenia GDPR v praxi (25. mája 2018), toto ustanovenie vytvorilo rozsiahly a rýchlo sa vyvíjajúci súbor judikatúry pred Súdny dvorom EÚ (SDEÚ), vnútroštátnymi

súdmi a dozornými orgánmi (DPA), ako aj pred Európskym súdom pre ľudské práva (ESLP).

Právo byť zabudnutý sa zásadne začalo posudzovať v roku 2014, keď Súdny dvor Európskej únie v rozhodnutí C-131/12 prijal záver, že spoločnosť Google by mala vyčistiť výsledky odkazov na zastarané stránky. Výsledkom rozhodnutia bolo, že internetový vyhľadávač musí zväžiť žiadosti jednotlivcov o odstránenie odkazov na voľne prístupné webové stránky, ktoré vyplývajú z vyhľadávania ich mena.

Toto rozhodnutie znamenalo, že občania EÚ majú právo požadovať, aby odkazy na stránky obsahujúce neaktuálne, nepodstatné, nadmerné alebo nepresné údaje boli odstránené z výsledkov vyhľadávania Google.

Hoci ide o rozhodnutie predchádzajúce nariadenie GDPR, položilo základy pre samotnú existenciu pojmu právo byť zabudnutý.

Právo na zabudnutie nie je absolútnym právom a musí byť vyvážené s inými právami, akými sú napríklad práva na slobodu prejavu, alebo v prípade verejného záujmu.

V článku 17 nariadenia GDPR sa hovorí o práve na zabudnutie v súvislosti s organizáciami zhromažďujúcimi a spracúvajúcimi osobné údaje osôb. Tento článok ponecháva zámer pôvodnej smernice z roku 1995 umožniť ľuďom požadovať, aby ich údaje boli vymazané, keď už nie sú relevantné, ale nariadenie GDPR rozširuje toto právo na to, aby mali jednotlivci väčšiu kontrolu nad tým, kto môže mať prístup a používať ich osobné údaje.

Právo na výmaz ukladá správcovi osobných údajov povinnosť bez zbytočného odkladu vymazať osobné údaje z dôvodov uvedených vo vyššie citovanom odseku 1 článku 17.

Dôležité, že postačuje, ak je splnený čo i len jeden dôvod, zjednodušene ak (i) osobné údaje už nie sú potrebné na účel, na ktorý boli zhromaždené alebo spracované, **(ii)** občan odvolá súhlas, ak je spracovanie založené na súhlase, a neexistuje žiadny ďalší právny dôvod pre spracovanie, **(iii)** občan vznesie námietku proti

spracovaniu z dôvodu oprávnených záujmov správcu osobných údajov, ako je napr. vedenie záznamov o zamestnancoch, **(iv)** osobné údaje boli spracované nezákonne, **(v)** ak nie je daný rodičovský súhlas so spracovaním osobných údajov detí, **(vi)** právna povinnosť stanovená právom Únie alebo členským štátom.

Nadväzujúc na dôvody výmazu údajov z online prostredia, nariadenie GDPR prostredníctvom článku 11 a 12 uvádza, že **správca by nemal odmietnuť vyhovieť žiadosti dotknutej osoby na výkon jeho práv na základe článkov 15 až 22, teda článku 17 nevynímajúc, ibaže preukáže, že nemôže zistiť totožnosť** subjektu údajov, s výnimkou prípadov, keď subjekt údajov za účelom výkonu svojich práv podľa týchto článkov poskytne dodatočné informácie umožňujúce jeho identifikáciu.

Jednotlivec, ktorý chce uplatniť svoje právo na vymazanie, musí **kontaktovať prevádzkovateľa, ktorý jeho údaje spracúva a riadne sa identifikovať**. Môže to byť firma, webová stránka, sociálna sieť alebo iná organizácia.

Ak sa žiadateľ odmietne identifikovať, je nevyhnutné **realizovať všetky kroky smerujúce k identifikácii** a dokumentovať ich, pretože dôkazné bremeno v prípade sporu o uplatnení práva bude vždy na strane správcu.

V prípade úspešnej identifikácie žiadateľa/jednotlivca, má správca čo najrýchlejšie pristúpiť k posúdeniu žiadosti o výmaz, respektíve na posúdenie dôvodov na svojej strane, ktoré svedčia v prospech oprávnenosti spracovania, ktoré vykonáva. Ak už spracovanie údajov nie je oprávnené, musí ich vymazať.

Ak prevádzkovateľ **odmietne vyhovieť** žiadosti o vymazanie údajov alebo na ňu **vôbec nereaguje, jednotlivec má možnosť (i)** obrátiť sa na zodpovednú osobu pre ochranu údajov v rámci organizácie s požiadavkou o prešetrenie, **(ii)** podať sťažnosť na Úrad na ochranu osobných údajov Slovenskej republiky, **(iii)** domáhať sa svojho práva súdnou cestou a žiadať o nápravu, prípadne o náhradu škody, ak došlo k poškodeniu.

Orgány pre ochranu údajov majú právomoc nariadiť prevádzkovateľom vymazanie údajov a udeliť sankcie vrátane pokút.

V praxi **jednotlivec môže uplatniť práva podľa článku 17 nariadenia GDPR** v mnohých situáciách, najčastejšie **ide o typické prípady (i) odstraňovania výsledkov z internetových vyhľadávačov** (napríklad jednotlivec zistí, že jeho meno sa objavuje vo výsledkoch vyhľadávania v súvislosti so starším negatívnym textom a obsah už nie je relevantný alebo verejne významný), **(ii) vymazania zákaznickeho účtu napríklad na e-shop webovom portáli**, **(iii) vymazania online účtov na rôznych webových stránkach alebo (iv) prípady vymazania osobných údajov uchovávaných v rámci výberových procesov na zamestnancov, v rámci prieskumov, a podobne.**

Za posledné roky došlo k výraznému posunu, resp. k spresneniu situácií kedy sa článok 17 uplatňuje, akým spôsobom sa realizujú **testy vyváženosti pri práve na zabudnutie a slobode slova.**

Uvedieme Vám tiež niekoľko zaujímavých rozsudkov európskych súdnych autorít, ktoré rozširujú aplikáciu článku 17 nariadenia GDPR nie len na prevádzkovateľov internetových vyhľadávačov, ale priamo na subjekty zverejňujúce informácie - napríklad na novinárov (prípady Biancardi proti Taliansku a Hurbain proti Belgicku).

3. PRÁVO BYŤ ZABUDNUTÝ OHRANIČENÉ EÚ

Dňa 24. septembra 2019 Súdny dvor Európskej únie vydal rozsudok **vo veci C-507/17**, v ktorom rozhodol, že **odstránenie odkazov spoločnosťou Google by malo byť obmedzené na verzie jej vyhľadávača v členských štátoch EÚ s niekoľkými dôležitými výhradami.**

Súdny dvor uvádza, že mnohé krajiny mimo EÚ (i) môžu mať odlišný prístup k právu na odstránenie odkazov alebo takéto právo nemusia ani udeliť a (ii) právo na ochranu osobných údajov, ktoré nie je absolútnym právom, musí byť vyvážené s inými základnými právami v súlade so zásadou proporcionality.

Vzhľadom na to Súdny dvor rozhodol, že **„prevádzkovateľ nie je povinný vykonať toto odstránenie odkazov vo všetkých verziách svojho vyhľadávača, ale vo verziách tohto vyhľadávača zodpovedajúcich všetkým členským štátom...“.**

Súdny dvor zdôraznil, že takéto odstránenie odkazov musí byť v prípade potreby sprevádzané **„opatreniami, ktoré... účinne bránia alebo prinajmenšom vážne odrádzajú používateľa internetu, ktorý vykonáva vyhľadávanie z jedného z členských štátov na základe mena dotknutej osoby, od získania prístupu k odkazom, ktoré sú predmetom tejto žiadosti, prostredníctvom zoznamu výsledkov zobrazených po tomto vyhľadávaní [prostredníctvom verzie tohto vyhľadávača mimo EÚ]“.**

To znamená, že je v súlade s článkom 17 nariadenia GDPR ak na základe žiadosti jednotlivca dôjde k vyradeniu zo zoznamu vo všetkých členských štátoch EÚ **spolu s geografickým blokovaním prístupu k vyhľadávacím stránkam v krajinách mimo EÚ.**

4. ZÁKAZ SPRACOVANIA URČITÝCH KATEGÓRIÍ CITLIVÝCH ÚDAJOV - ZÁKLADNÉ PRÁVA VS. SLOBODA INFORMÁCIÍ

Rovnako tak dňa 24. septembra 2019 Súdny dvor Európskej únie vydal rozsudok **vo veci C-136/17**, v ktorom rozhodol, že keď spoločnosť dostane žiadosť o odstránenie odkazov týkajúcu sa odkazu na webovú stránku, na ktorej sú zverejnené citlivé údaje, **musí sa hľadať rovnováha medzi základnými právami osoby žiadajúcej o takéto odstránenie odkazov a právami používateľov internetu, ktorí majú o tieto informácie potenciálny záujem.**

Ide o v právnej sfére toľko známy pojem testu proporcionality.

V tomto prípade **štyria jednotlivci požiadali spoločnosť Google, aby odstránila rôzne odkazy, ktoré sa zobrazovali v zoznamoch výsledkov zobrazených vyhľadávačom po vyhľadávaní ich mien a viedli na webové stránky publikované**

tretími stranami. Webové stránky obsahovali **satirickú fotomontáž politika**, články spomínajúce osobu ako PR pracovníka Scientologickej cirkvi, súdne vyšetrovanie politika a odsúdenie inej osoby za sexuálne útoky na maloletých.

Po tom, čo spoločnosť **Google odmietla odstrániť odkazy, štyria jednotlivci podali sťažnosti** na Komisiu pre národnú ochranu údajov, v ktorých žiadali, aby spoločnosť Google nariadila odstránenie odkazov. **Sťažnosť nebola prijatá. Strany potom predložili svoj prípad francúzskej Štátnej rade** („Conseil d'Etat“), ktorá položila Súdnemu dvoru EÚ niekoľko otázok vrátane toho, či sa zákaz spracúvania osobných údajov osobitnej kategórie - ako sú politické názory, náboženské alebo filozofické presvedčenie a sexuálny život - uložený iným prevádzkovateľom bez toho, aby spadal pod niektorý z obmedzujúcich dôvodov, vzťahuje aj na prevádzkovateľa vyhľadávača.

Súd rozhodol, že áno a zdôraznil, že **„prevádzkovatelia vyhľadávačov sú zodpovední, nie preto, že osobné údaje uvedené v týchto ustanoveniach sa zobrazujú na webovej stránke zverejnenej tretou stranou, ale preto, že sa na túto stránku odkazuje, a najmä preto, že sa na túto webovú stránku zobrazuje odkaz v zozname výsledkov zobrazených používateľom internetu po vyhľadávaní“**.

Súdny dvor ďalej v rozhodnutí C-136/17 rozhodol, že prevádzkovateľ vyhľadávača musí splniť veľmi obmedzujúce dôvody na spracovanie osobných údajov osobitnej kategórie až po podaní žiadosti o ich odstránenie (a overení prevádzkovateľom vyhľadávača). To umožnilo, aby vyhľadávania, ktoré vo výsledkoch vracajú osobné údaje osobitnej kategórie, zostali aktívne.

Súdny dvor ďalej v rozhodnutí C-136/17 samozrejme **pripomenul prelomový rozsudok C-131/12 vo veci Google Spain**, v ktorom sa uvádza, že hoci práva dotknutej osoby môžu vo všeobecnosti prevážiť nad slobodou informácií používateľov internetu, rovnováha medzi týmito právami sa musí posudzovať individuálne.

Pri individuálnom posúdení sa zohľadní (i) povaha dotknutých informácií a ich citlivosť pre súkromný život dotknutej osoby; **a (ii)** záujem verejnosti mať tieto informácie, záujem, „ktorý sa môže líšiť najmä v závislosti od úlohy, ktorú dotknutá osoba zohráva vo verejnom živote.

Súdny dvor preto dospel k záveru, že ak **vyhľadávače, ako napríklad Google, čelia žiadosti dotknutej osoby o uplatnenie jej práva byť zabudnutý v súvislosti s odkazom na webovú stránku obsahujúcu osobné údaje osobitnej kategórie, musia zvážiť všetky relevantné faktory konkrétneho prípadu a zohľadniť „závažnosť zásahu do základných práv dotknutej osoby na súkromie a ochranu osobných údajov“**, aby sa v zozname výsledkov zobrazených po vyhľadávaní na základe mena dotknutej osoby zachovali iba tie odkazy, ktoré sú „nevyhnutne potrebné na ochranu slobody informácií používateľov internetu“.

Súd vo veci C136/17 dodal, že ak sa spracovanie týka informácií zverejnených dotknutou osobou, prevádzkovateľ vyhľadávača **môže odmietnuť vyhovieť žiadosti o odstránenie odkazu za predpokladu, že (i)** spracovanie spĺňa všetky ostatné podmienky zákonnosti; **a (ii)** pokiaľ dotknutá osoba nemá právo namietať proti tomuto spracovaniu z presvedčivých oprávnených dôvodov týkajúcich sa jej konkrétnej situácie.

Súd tiež zaujal extenzívny pohľad na definíciu údajov o odsúdeniach za trestné činy, keď rozhodol, že podávanie správ o vyšetrovaní alebo súdnom konaní sa zaznamenáva bez ohľadu na to, či bola dotknutá osoba následne odsúdená alebo nie.

Rozhodol, že (i) ak vyhľadávanie vrátilo údaje o odsúdeniach za trestné činy, „**ktoré už neodrážajú aktuálnu situáciu**“, potom musí prevádzkovateľ vzhľadom na všetky okolnosti prípadu zvážiť základné práva dotknutej osoby a právo verejnosti na slobodu informácií, pričom zohľadní „povahu a závažnosť daného trestného činu, priebeh a výsledok konania, **uplynutý čas, úlohu dotknutej osoby vo verejnom živote a jej minulé správanie, verejný záujem** v čase žiadosti, obsah a formu zverejnenia a dôsledky zverejnenia pre

dotknutú osobu“; a (ii) ak výsledky (napr. kvôli poradiu, v akom sa odkazy zobrazujú) naznačujú, že odsúdenie za trestný čin je stále aktuálne, hoci to tak nie je (a stále existuje verejný záujem na tom, aby staršie informácie zostali dostupné), potom musí prevádzkovateľ vyhľadávača na žiadosť dotknutej osoby upraviť výsledky tak, aby boli najvýraznejšie aktuálne a presné informácie.

5. ZVEREJNENIE ZAKLADAJÚCEJ LISTINY SPOLOČNOSTI S OSOBNÝMI ÚDAJMI

Súdny dvor v prípade C-200/23 riešil prejudiciálne otázky v rámci sporu medzi Agentsia po vpisvaní (Registračný úrad, Bulharsko) (ďalej len „agentúra“) a jednotlivca OL vo veci odmietnutia agentúry vymazať určité osobné údaje týkajúce sa OL uvedené v zakladajúcej listine spoločnosti zverejnenej v obchodnom registri.

Jednotlivec OL bol členom spoločnosti „Praven Shtit Consulting“ OOD, spoločnosti s ručením obmedzeným podľa bulharského práva, ktorá bola zapísaná do obchodného registra 14. januára 2021 po predložení zakladajúcej listiny spoločnosti z 30. decembra 2020, ktorú podpísali spoločníci tejto spoločnosti („príslušná zakladajúca listina“).

Agentúra sprístupnila verejnosti túto listinu, ktorá obsahuje priezvisko, meno, identifikačné číslo, číslo občianskeho preukazu, dátum a miesto vydania tohto preukazu, ako aj adresu a podpis jednotlivca OL.

Dňa 8. júla 2021 jednotlivec OL požiadal agentúru o vymazanie osobných údajov, ktoré sa ho týkajú a ktoré boli uvedené v uvedenom zakladajúcom dokumente, s odôvodnením, že ak bolo spracovanie týchto údajov založené na jej súhlase, tento súhlas odvoláva.

V nadväznosti na odmietnutie agentúry údaje vymazať z verejného registra, subjekt OL podal žalobu na Administratíven sad Dobrich (Správny súd, Dobrič, Bulharsko), ktorý rozsudkom z 8. decembra 2021 zrušil implicitné odmietnutie Agentúry vymazať tieto údaje a vec vrátil Agentúre na nové rozhodnutie.

Vnútroštátne bolo v tejto veci rozhodnuté navyše tak, že agentúra mala povinnosť zaplatiť subjektu OL nemajetkovú ujmu spočívajúcu v psychickom a emocionálnom utrpení OL, a to v strachu a obavách z možného zneužitia, ako aj v pocite bezmocnosti a sklamaní z toho, že osobné údaje nemohli byť chránené. Po druhé táto ujma vyplývala z porušenia práva na vymazanie zakotveného v článku 17 ods. 1 GDPR a k nezákonnému spracovaniu údajov obsiahnutých v predmetnom zakladajúcom dokumente, ktorý bol sprístupnený verejnosti.

Agentúra v opravnom prostriedku v rámci vnútroštátneho konania na miestne najvyššom správnom súde tvrdila, že nie je len prevádzkovateľom, ale aj príjemcom osobných údajov poskytnutých v rámci registračného konania spoločnosti „Praven Shtit Consulting“. Okrem toho tvrdila, že agentúra nedostala žiadnu kópiu predmetnej zakladajúcej listiny, v ktorej boli osobné údaje OL, ktoré nemali byť sprístupnené verejnosti, zahladené, hoci o to požiadala pred zápisom tejto spoločnosti do obchodného registra.

Miestny najvyšší správny orgán sa obrátil na Súdny dvor EÚ vo veci prejudiciálnych otázok týkajúcich sa okrem iného aj výkladu článku 17 nariadenia GDPR.

Súdny dvor EÚ v rozhodnutí C-200/23 judikoval, že: „...článok 17 nariadenia 2016/679 sa má vykladať v tom zmysle, že bráni právnej úprave alebo praxi členského štátu, ktorá vedie orgán zodpovedný za vedenie obchodného registra tohto členského štátu k zamietnutiu akejkoľvek žiadosti o vymazanie osobných údajov, ktoré nie sú vyžadované ... právom tohto členského štátu a ktoré sú obsiahnuté v zakladajúcej listine spoločnosti zverejnenej v tomto registri, ak kópia tejto listiny, v ktorej boli tieto údaje vymazané, nebola tomuto orgánu poskytnutá v rozpore s procesnými pravidlami stanovenými touto právnou úpravou.“

Z uvedeného je zrejmé, že právo jednotlivca priznané článkom 17 nariadenia GDPR má skutočne veľmi široký rozsah.

6. EX OFFO APLIKÁCIA PRÁVA BYŤ ZABUDNUTÝM

Judikátúra Súdneho dvora EÚ dala vnútroštátnym orgánom pre ochranu osobných údajov právomoc nariadiť vymazanie osobných údajov z verejných registrov, resp. online prostredia, a to z úradnej moci.

Príkladom môže byť rozhodnutie vo veci C-46/23.

Vo februári 2020 sa v Maďarsku správa Újpestu rozhodla poskytnúť finančnú podporu obyvateľom, ktorí patrili do kategórie osôb zraniteľných v dôsledku pandémie COVID-19 a ktorí splňali určité podmienky oprávnenosti.

Na tento účel sa obrátila na maďarskú štátnu pokladnicu a úrad okresnej vlády so žiadosťou o získanie osobných údajov potrebných na overenie podmienok oprávnenosti. Tieto informácie zahŕňali najmä základné údaje o totožnosti a čísla sociálneho zabezpečenia fyzických osôb. Maďarská štátna pokladnica a okresný úrad poskytli požadované údaje.

Na účely vyplatenia finančnej podpory prijala mestská správa Mestskú vyhlášku č. 16/2020. (IV. 30.) o zavedení systému Újpest+ Megbecsülés, ktorá bola zmenená a doplnená mestskou vyhláškou č. 30/2020. Tieto vyhlášky obsahovali požiadavky na oprávnenosť pre takto zavedenú podporu. Mestská správa Újpest zhromaždila prijaté osobné údaje v databáze zriadenej na vykonávanie svojho systému podpory a pre každý súbor údajov vytvorila jedinečný identifikátor a čiarový kód.

Maďarský dozorný orgán začal 2. septembra 2020 z vlastnej iniciatívy **vyšetrovanie spracovania osobných údajov, na ktorých bol založený vyššie uvedený systém podpory**. V rozhodnutí z 22. apríla 2021 orgán zistil, že správa Újpest porušila niekoľko ustanovení nariadenia GDPR.

Konkrétne zistil, že **správa Újpest neinformovala dotknuté osoby v lehote jedného mesiaca o kategóriách osobných údajov spracúvaných v rámci tohto systému, o účeloch predmetného**

spracúvania ani o tom, ako si tieto osoby môžu uplatniť svoje práva v tejto súvislosti.

Maďarský dozorný orgán nariadil mestskej správe Újpest podľa článku 58 ods. 2 písm. d) GDPR vymazať osobné údaje dotknutých osôb, ktoré podľa informácií poskytnutých okresným úradom a maďarskou štátnou pokladnicou mali síce nárok na túto podporu, ale nepožiadali o ňu. Zistil, že maďarská štátna pokladnica aj okresný úrad porušili ustanovenia týkajúce sa spracovania osobných údajov týchto osôb. Taktiež nariadil mestskej správe Újpest a maďarskej štátnej pokladnici zaplatiť pokutu za ochranu údajov.

Konaním o správnom preskúmaní napadla správa Újpestu rozhodnutie maďarského dozorného orgánu s odôvodnením, že nemá právomoc podľa článku 58 ods. 2 písm. d) GDPR nariadiť vymazanie osobných údajov bez žiadosti dotknutej osoby v zmysle článku 17 tohto nariadenia. Podľa správy Újpestu je právo na vymazanie stanovené v článku 17 GDPR chápané výlučne ako právo dotknutej osoby.

Súdny dvor EÚ však v rozhodnutí C-46/23 prijal odlišný záver a konštatoval, že „dozorný orgán členského štátu je oprávnený pri výkone svojich nápravných právomocí stanovených v týchto ustanoveniach nariadiť prevádzkovateli alebo sprostredkovateli vymazať nezákonne spracované osobné údaje, a to aj v prípade, že dotknutá osoba nepodala žiadnu žiadosť na tento účel s cieľom uplatniť si svoje práva podľa článku 17 ods. 1 uvedeného nariadenia.“

7. ŠIRŠÍ ROZSAH PRÁVA BYŤ ZABUDNUTÝM

Ako sme uviedli, právo na zabudnutie sa vzťahuje na právo osoby na odstránenie súkromných informácií o nej z internetových vyhľadávaní a iných adresárov. Prípady týkajúce sa práva na zabudnutie často zahŕňajú vyvažovanie medzi právom dotknutej osoby na súkromný život podľa článku 8 Európskeho dohovoru o ľudských právach (ďalej len „EDLP“) a právom prevádzkovateľa údajov na slobodu prejavu podľa článku 10 EDLP.

V ďalších prípadoch Vám zhrnieme tentokrát právne závery **Európskeho súdu pre ľudské práva**

vo veci práva na zabudnutie versus právo na slobodu prejavu.

Za účelom vyváženia medzi právom na slobodu prejavu a právom na súkromný život stanovil Európsky súd pre ľudské práva relevantné zásady pre takéto vyváženie, teda pre **test proporcionality**, v rozsudku **Axel Springer AG proti Nemecku**.

Pri teste proporcionality musí byť brané do úvahy nasledovné: (i) musí ísť o príspevok k diskusii vo všeobecnom záujme, (ii) posúdenie známosti dotknutej osoby, (iii) správanie dotknutej osoby voči médiám, (iv) spôsob získavania predmetných informácií, (v) obsah, forma a dôsledky zverejnenia a (vi) závažnosť sankcie.

Hoci v danom prípade nešlo v danom čase ešte o posudzovanie práva byť zabudnutým podľa článku 17 nariadenia GDPR, test proporcionality bol relevantným pre ďalší prelomový prípad posudzovaný ESLP, a to prípad Biancardi proti Taliansku.

7.1 Prípad Biancardi proti Taliansku

V danom prípade už **ESLP posudzoval aj článok 17 nariadenia GDPR**. Samotný rozsudok ESLP v tomto prípade obsahuje **posúdenie povinnosti odstrániť z internetového indexu materiál vzťahujúcej sa nielen na poskytovateľov internetových vyhľadávačov, ale aj na správcov novín alebo novinárskych archívov prístupných cez internet**.

Rozsudok ESLP v prípade Biancardi proti Taliansku z 25. novembra 2021 **rozšíril rozsah práva na zabudnutie**.

Prípad Biancardi sa týka novinového článku z roku 2008, ktorý opisuje bitku a bodnutie v reštaurácii. Sťažovateľ na ESLP, pán Biancardi, bol v občianskoprávnom konaní v Taliansku **uznaný zodpovedným za uverejnenie článku o incidente na webovej stránke svojich novín bez toho, aby odstránil súvisiace štítky - napriek tomu, že bol o to požiadaný**.

Sťažoval sa, že to bolo porušením jeho práva na poskytovanie informácií podľa článku 10 EDLP.

V predmetnom článku boli mená osôb zapojených do incidentu, teda rodina, ktorá vlastnila reštauráciu (dva bratia a ich synovia), a boli uvedené podrobnosti o súvisiacom trestnom konaní.

V roku 2010 jeden z dvoch bratov (**žalobca v konaní v Taliansku**) a jeho reštaurácia **zaslali pánovi Biancardimu formálne oznámenie podľa talianskeho práva, v ktorom žiadali o odstránenie článku z internetu**. Pán Biancardi to odmietol a žalobca podal žalobu na Okresnom súde v Chieti proti spoločnosti Google a pánovi Biancardimu podľa talianskeho zákona o ochrane osobných údajov.

Počas prebiehajúceho konania pán Biancardi odstránil článok z indexu v snahe urovnať spor. Vzhľadom na to okresný súd rozhodol, že nie je potrebné opätovne preskúmať žiadosť o odstránenie článku. Napriek tomu priznal žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá mu vznikla od okamihu, keď v septembri 2010 poslal formálnu žiadosť o odstránenie článku, do okamihu, keď pán Biancardi článok odstránil z indexu v máji 2011.

Počas tohto obdobia spracovanie osobných údajov žalobcu nebolo v súlade s kódexom ochrany osobných údajov a ľahký prístup k informáciám o trestnom konaní prostredníctvom internetu porušil jeho právo na rešpektovanie súkromného života.

Právo pána Biancardiho na slobodu prejavu nemohlo prevážiť nad právom žalobcu na súkromný život: právo širokej verejnosti na informácie bolo uspokojené v období od prvého uverejnenia článku (2008) až po formálnu žiadosť o jeho odstránenie (2010). Toto rozhodnutie potvrdil Najvyšší súd Talianska, ktorý zdôraznil, že **nezákonnosť spracovania údajov žalobcu spočívala v skutočnosti, že článok bol ľahko dostupný celé mesiace** po odoslaní formálnej výzvy na jeho odstránenie z indexu.

Pán Biancardi následne podal sťažnosť na ESLP, v ktorej tvrdil porušenie svojich práv podľa článku 10 EDLP.

Súd poznamenal, že tento konkrétny prípad sa líši od jeho predchádzajúcej judikatúry. Netyka sa

obsahu publikácie ani spôsobu, akým bola zverejnená - s anonymizáciou alebo bez nej - ale skôr toho, či žalobca neodstránil materiál z indexu.

Rozsah právnych úvah pred ESLP bol dvojaký, a to či (i) bola porušená sloboda prejavu pána Biancardiho tým, že bol uznaný zodpovedným za odmietnutie odstránenia materiálu z indexu, **a (ii)** či možno povinnosť odstrániť materiál z indexu rozšíriť aj na administrátorov alebo novinárov, a nie len na vyhľadávače (ako je to v prípade Google Spain, ktorý uvádzame vyššie).

Najskôr súd **definoval pojem vyradenie z indexu** ako „činnosť vyhľadávača spočívajúcu v odstránení internetových stránok zverejnených tretími stranami, ktoré obsahujú informácie týkajúce sa tejto osoby, z iniciatívy jeho prevádzkovateľov zo zoznamu zobrazených výsledkov (po vyhľadávaní vykonanom na základe mena osoby).“

V tomto konkrétnom prípade však bol prevádzkovateľom novinár, čo pridáva ďalší rozmer žiadosti jedného z dvoch bratov o odstránenie článku z indexu.

Súd potvrdil, že takáto žiadosť skutočne predstavovala zásah do práva pána Biancardiho na slobodu prejavu podľa článku 10 EDLP. **S výhradou kritérií stanovených ďalej v článku 10 EDLP, aby bol takýto zásah zákonný, musí byť ustanovený zákonom, mať legitímny cieľ a byť nevyhnutný v demokratickej spoločnosti.**

Keďže žiadosť jedného z bratov bola ustanovená talianskym právom a sledovala legitímny cieľ ochrany povesti iných, boli splnené prvé dve požiadavky. Súd tak musel posúdiť nevyhnutnosť opatrenia v demokratickej spoločnosti. To zahŕňalo **vyváženie medzi právom na slobodu prejavu (príspevok pána Biancardiho k verejnej diskusii) a právom žiadateľa na súkromný život.** Súd zopakoval relevantné zásady pre takéto vyváženie, ako sú stanovené v rozsudku Axel Springer.

Keďže však **článok sa týkal nie veľmi známej osoby a bol uverejnený online**, súd poznamenal, že skutkové rozdiely medzi týmto prípadom a prípadom Axel Springer si vyžadujú **flexibilné uplatnenie týchto kritérií testu proporcionality.**

Dôležitými faktormi pri určovaní tejto skutočnosti boli: (i) dĺžka doby, počas ktorej bol článok uchovávaný online po žiadosti, **(ii)** citlivosť predmetných údajov **a (iii)** závažnosť sankcie. Pokiaľ ide o prvý bod, súd poznamenal, že hoci trestné vyšetrovanie bratov v čase žiadosti jedného z nich stále prebiehalo, **článok nebol aktualizovaný od roku 2008.** Súd pripomenul, že **časom sa právo** žiadateľa na šírenie informácií znižuje, zatiaľ čo právo **na rešpektovanie súkromného života druhej strany a povesti sa zvyšuje.**

Právo byť zabudnutý môže mať rôzne formy. Môže zahŕňať žiadosti o anonymizáciu, vyradenie zo zoznamu a odstránenie údajov, ako aj iné spôsoby, ako obmedziť šírenie určitých informácií. Tým, že v tomto prípade súd rozhodol, že novinári môžu byť občianskoprávne zodpovední za odmietnutie odstránenia obsahu z indexu, rozšíril rozsah práva byť zabudnutý.

Súd prípadom Biancardi proti Taliansku zahrnul novinárov a online noviny medzi zodpovedné strany za dodržiavanie práva na zabudnutie.

Prípady sa vo veľkom rozsahu stále týkajú deindexácie, teda výkonu práva na zabudnutie v rámci internetových vyhľadávačov.

Prípad pána Biancardiho bol jedným z prvých prípadov, v ktorom bola žiadosť o deindexáciu smerovaná primárnemu zdroju a taká žiadosť bola uznaná za legálnu a legitímnu.

Prípad Biancardi predstavuje rozšírenie rozsahu práva byť zabudnutý dvoma spôsobmi, a to: (i) potvrdenie, že novinári a noviny pôsobiace v online prostredí sú zodpovední za odstránenie článkov z indexu, keď sú o to požiadaní **a (ii)** po druhé, pri vyvažovaní práva na slobodu prejavu a práva na súkromný život nadobúda právo na súkromný život väčšiu váhu, keď sa prípad týka odstránenia z indexu.

7.2 Prípad Hurbain proti Belgicku

Podobným prípadom ako Biancardi bol tiež prípad Hurbain proti Belgicku, **ide o rozsudok ESLP zo dňa 4. júla 2023.**

Prípád Hurbain proti Belgicku sa týkal občianskoprávneho rozsudku vydaného proti sťažovateľovi, pánovi Hurbainovi, v jeho funkcii redaktora novín Le Soir, ktorý mu nariadil anonymizovať článok v jeho elektronickom archíve. Článok informoval o sérii smrteľných nehôd, ku ktorým došlo v priebehu niekoľkých dní. Uvádza celú meno G., jedného zo zodpovedných vodičov, ktorý bol v tom čase pod vplyvom alkoholu. **V roku 2000 bol G. odsúdený** na podmienený trest odňatia slobody v trvaní dvoch rokov. **V roku 2006 bol rehabilitovaný.**

Predmetný článok sa prvýkrát objavil v tlačenej verzii novín v roku 1994. V roku 2008 vytvoril Le Soir **elektronickú verziu svojich archívov od roku 1989, čím tento článok prístupil online.**

O dva roky neskôr v roku 2010 G. **požiadal noviny o anonymizáciu alebo odstránenie článku z online archívov. V žiadosti sa uvádzalo jeho povolanie lekára a skutočnosť, že článok sa okamžite objavil po zadaní jeho mena do viacerých vyhľadávačov.** Le Soir odmietol odstrániť článok zo svojich archívov, ale G. vysvetlil, že upozornil správcu vyhľadávača Google, aby článok odstránil z odkazov.

V roku 2012 G. úspešne zažaloval pána Hurbaina, aby dosiahol anonymizáciu článku. Pán Hurbain v odvolaní neuspel a v roku 2016 rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť. Pán Hurbain s odvolaním sa na článok 10 EDLP argumentoval, že príkaz na anonymizáciu článku porušil jeho právo na slobodu prejavu.

ESLP konštatoval, že príkaz na anonymizáciu nebol porušením práva na slobodu prejavu.

Veľká komora ESLP preskúmala každé z kritérií v rámci testu proporcionality a dospela k záveru, že „...vnútroštátne **súdy zohľadnili ...povahu a závažnosť súdnych skutočností uvedených v predmetnom článku, skutočnosť, že článok nemal žiadny aktuálny, historický ani vedecký význam a skutočnosť, že G. nebol dobre známy ...prikladali dôležitosť vážnej ujme, ktorú G. utrpel v dôsledku pokračujúcej online dostupnosti článku s neobmedzeným prístupom, čo mohlo**

viest' k vytvoreniu „virtuálneho registra trestov“, najmä vzhľadom na čas, ktorý uplynul od pôvodného uverejnenia článku. Okrem toho po preskúmaní opatrení, ktoré by sa mohli zväziť na vyváženie dotknutých práv - preskúmanie, ktorého rozsah bol v súlade s procesnými normami platnými v Belgicku - rozhodli, že anonymizácia článku nepredstavuje pre žiadateľa nadmernú a nepraktickú záťaž a zároveň predstavuje najúčinnější prostriedok na ochranu súkromia G.“

7.3 Zhrnutie

Na právne závery súdu v prípadoch Biancardi a Hurbain existuje veľa protichodných názorov, najmä v rovine ohrozenia slobody slova a možného úpadku miestnej tlače a online novín.

Je však nutné dodať, že, tak, ako uvádza sudca Krenč v súhlasnom stanovisku v rozsudku Hurbain proti Belgicku, tento rozsudok v konečnom dôsledku určite „*neobetuje slobodu tlače v prospech neprimeraného a nebezpečného zamerania sa na právo na rešpektovanie súkromného života tým, že núti vydavateľov správ systematicky anonymizovať svoje archívy.*“

Podľa sudcu Krenča súd mal rozhodnúť iba o žalobe, ktorú G. podal proti sťažovateľovi na belgických súdoch a toto zistenie o neporušení článku 10 EDLP sa preto týka iba konkrétnych okolností prejednávanej veci. Bolo by preto chybné vyvodzovať z tohto rozsudku akúkoľvek povinnosť vydavateľov správ systematicky anonymizovať všetok materiál vo svojich online archívoch.

Akékoľvek opatrenie týkajúce sa archívov digitálnej tlače možno prijať len na základe výslovnej a odôvodnenej žiadosti, ako to uvádza súd v bode 209, 210 a 231 rozsudku.

Napokon, pri vyvažovaní práva na slobodu slova a práva na súkromný život (a od neho odvodeného práva byť zabudnutým), sa musia brať do úvahy **kritériá proporcionality**, medzi ktoré patrí **súčasný, historický alebo vedecký záujem článku a to, či je dotknutá osoba všeobecne známa.**

Vzhľadom na značný rozsah online periodík a online článkov na internete, **je na novinároch, aby**

sledovali svoju online históriu a zvažovali, čo je alebo nie je vhodné a potrebné na internete zverejňovať.

Napriek slobode slova musia byť novinári odbozretní, konajúci eticky a zodpovední za svoje aktivity v online priestore.

Bude zaujímavé sledovať, ako a či sa judikatúra stanovená v prípadoch Hurbain a Biancardi v budúcnosti ďalej rozšíri.

Publikované dňa 09.04.2026.

ÚSTAVNÝ NESÚLAD ČASTI ZÁKONA O SOCIÁLNO M ZABEZPEČENÍ POLICAJT OV A VOJAKOV

1. ABSTRAKT

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí pléna dňa 11. februára 2026 vo veci vedenej pod spisovou značkou PL. ÚS 21/2023 nálezom **vyslovil nesúl ad ustanovenia § 10 ods. 11 zákona č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov s viacerými ustanoveniami Ústavy Slovenskej republiky.**

Podstatou predmetného konania bolo verejným ochrancom práv namietané **nerovnaké zaobchádzanie s otcami policajtmi a vojakmi v ich prístupe ku konkrétnej dávke sociálneho zabezpečenia (materské)**, a to jednak v porovnaní s otcami civilmi a tiež v porovnaní s matkami policajtkami a vojačkami. Bližšie informácie nájdete v našom príspevku.

2. PRÁVN A ÚPRAVA

2.1 Zákon o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov

Podľa ust. § 10 ods. 11 zákona: „Policajt alebo profesionálny vojak, ktorý prevzal dieťa do osobnej starostlivosti, je:

- otec dieťaťa, ak matka dieťaťa zomrela,
- otec dieťaťa, ak sa podľa lekárskeho posudku matka o dieťa nemôže starať alebo nesmie starať pre svoj nepriaznivý zdravotný stav, ktorý trvá najmenej jeden mesiac, a ak matka nepoberá materské alebo rodičovský príspevok s výnimkou, keď dieťa bolo zverené matke rozhodnutím súdu,
- manžel matky dieťaťa, ak sa matka podľa lekárskeho posudku o dieťa nemôže starať alebo nesmie starať pre svoj nepriaznivý zdravotný stav, ktorý trvá najmenej jeden mesiac, a ak matka nepoberá materské alebo rodičovský príspevok,
- policajt alebo profesionálny vojak, ak sa osobne stará o dieťa na základe rozhodnutia

príslušného orgánu o zverení dieťaťa do osobnej starostlivosti druhého rodiča. “

2.2 Ústava SR

Podľa článku 12 ods. 2 Ústavy SR: „Základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické, či iné zmysľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvýhodňovať alebo znevýhodňovať.“

Podľa článku 39 ods. 1 Ústavy SR: „Občania majú právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe a pri nespôsobilosti na prácu, ako aj pri strate živila.“

Podľa článku 41 ods. 8 Ústavy SR: „Rodičia, ktorí sa starajú o deti, majú právo na pomoc štátu.“

3. NÁVRH NA ZAČATIE KONANIA

Ústavnému súdu SR verejná ochrankyňa práv (ďalej v texte môže byť spomenutá aj ako „VOP“) doručila ešte dňa 4. novembra 2020 **návrh na začatie konania podľa článku 125 ods. 1 písm. a) Ústavy SR o súlade ust. § 10 ods. 11 a ust. § 10 ods. 18 zákona o sociálnom zabezpečení vojakov a policajtov** s vybranými článkami Ústavy SR.

Počas celého konania verejná ochrankyňa práv, ako aj jej nástupca, zotrvali na svojom návrhu, pričom však vzhľadom na zmenu ust. § 10 ods. 18 zákona odpadli dôvody na zotrvanie na návrhu v tejto časti. Preto predmetnom návrhu ostalo ust. § 10 ods. 11 zákona.

Podľa návrhu na začatie konania ustanovenie § 10 ods. 1 písm. a) a b) zákona o sociálnom zabezpečení policajtov priznáva nárok na materské hradené zo systému povinného nemocenského

zabezpečenia prioritne policajtku - matku, ak v dôsledku tehotenstva alebo osobnej starostlivosti o narodené dieťa nevykonáva štátnu službu, z ktorej je nemocensky zabezpečená, a spĺňa ďalšie zákonné podmienky.

Podľa ustanovenia § 10 ods. 10 písm. a) a b) zákona o sociálnom zabezpečení policajtov môže vzniknúť nárok na materské policajtom a policajtkám s iným rodinným vzťahom k dieťaťu za predpokladu, že prevzali dieťa do osobnej starostlivosti a spĺňajú ďalšie zákonné podmienky. **Prevzatie dieťaťa do osobnej starostlivosti zo strany policajta - otca sa pritom neposudzuje materiálne, ale je legislatívne definované v § 10 ods. 11 zákona o sociálnom zabezpečení policajtov.** Z tohto dôvodu sa za prevzatie dieťaťa do osobnej starostlivosti zo strany policajta považujú napr. situácie, keď matka dieťaťa nie je z rôznych dôvodov schopná starať sa o dieťa (z dôvodu smrti, zdravotného stavu, rozhodnutia o zverení dieťaťa).

Policajtovi - otcovi sa však podľa ust. § 10 ods. 11 zákona o sociálnom zabezpečení policajtov nepriznáva nárok na materské v prípade, ak sa dohodne s matkou dieťaťa na tom, že po pôrode prevezme dieťa do osobnej starostlivosti. Na rozdiel od policajtov - otcov ostatným zamestnancom, či už v súkromnej sfére, alebo štátnym zamestnancom - otcom (resp. všetkým ostatným povinne nemocensky zabezpečeným/poisteným otcom), zákonodarca priznáva nárok na materské aj vtedy, ak prevzali dieťa do osobnej starostlivosti po dohode s matkou dieťaťa za splnenia ďalších podmienok (§ 49 ods. 1 a 2 písm. d) zákona o sociálnom poistení).

4. POHĽAD NA POJEM MATERSKÉ ZO STRANY VEREJNÉHO OCHRANCU PRÁV

Podľa VOP v súlade s časťou návrhu účinného ust. § 10 ods. 1 písm. a) a ods. 10 písm. a) zákona o sociálnom zabezpečení policajtov predstavuje materské „*dávku primeraného hmotného zabezpečenia v prípade, ak osoba v dôsledku tehotenstva alebo osobnej starostlivosti o narodené dieťa nevykonáva (nemôže vykonávať) svoju prácu, resp. štátnu službu a má preto charakter dávky podľa čl. 39 ods. 1 ústavy, ak je*

nespôsobilosť na prácu spôsobená tehotenstvom alebo potrebou zabezpečenia osobnej starostlivosti o dieťa v období krátko po narodení, ale súčasne má charakter aj dávky pomoci štátu rodičom, ktorí sa osobne starajú o svoje dieťa v období krátko po pôrode (čl. 41 ods. 5 ústavy). Práve z tohto dôvodu sa výplata materského vylučuje s paralelným vyplácaním rodičovského príspevku a ak je rodičovský príspevok vyšší ako materské, tak jeho výplata má prednosť. Zvýhodnenie žien počas tehotenstva má charakter pozitívnej diskriminácie vychádzajúcej zo snahy vyrovnat' znevýhodnenie žien v pracovných pomeroch, ktoré je dané na základe biologických dôvodov v období tehotenstva. Takýto stav je nepochybne žiaduci a akceptovaný aj ústavou (čl. 39 ods. 1 a čl. 41 ods. 2 ústavy).

Na rozdiel od tehotenstva, ktoré je dané biologickými danosťami ženy (matky) a na ktoré sú preto viazané výhody, ktoré možno priznať v zásade len ženám, starostlivosť o dieťa po pôrode prešla postupným vývojom, pričom sa dlhodobo upúšťa od stereotypného pohľadu, že výchova detí a starostlivosť o ne je výsostnou úlohou ženy - matky. V modernej spoločnosti chápeme postavenie otca a matky pri výchove spoločných detí ako rovnocenné a konsenzuálne. Rodičia sa preto dohodnú, kto z nich dvoch sa bude po pôrode starať o dieťa, pričom starostlivosť ktoréhokolvek z rodičov o dieťa sa chápe ako rovnocenná. Odrazom spoločenského vývoja je aj ústava, ktorá po narodení dieťaťa rešpektuje rovnaké, rovnocenné právo oboch rodičov na starostlivosť oň a jeho výchovu (čl. 41 ods. 4 ústavy), ako aj právo na pomoc štátu pre oboch rodičov (bez ohľadu na ich pohlavie) pri výchove a starostlivosti o dieťa (čl. 41 ods. 5 ústavy).“

Podľa VOP v podstatnom rozsahu platia rovnaké podmienky pre materskú, resp. rodičovskú dovolenku všetkých zamestnancov v Slovenskej republike, ako aj pre štátnu službu profesionálnych vojakov.

Zatiaľ čo policajtovi - otcovi, ktorý po dohode s matkou dieťaťa prevzal dieťa do osobnej starostlivosti, nevzniká nárok na materské (napádané ust. § 10 ods. 11 zákona o sociálnom zabezpečení policajtov), iní zamestnanci - otcovia

za splnenia rovnakých podmienok majú nárok na vyplácanie materského zo systému povinného nemocenského poistenia ako dávky sociálneho zabezpečenia vyššej ako rodičovský príspevok.

Z uvedených dôvodov VOP žiadala Ústavný súd SR o preskúmanie udržateľnosti ust. § 10 ods. 11 zákona o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov.

5. ÚSTAVNÝ NESÚLAD § 10 ODS. 11 PODĽA VOP

Ustanovenie § 10 ods. 11 zákona zo skupiny policajtov - rodičov osobne sa starajúcich o dieťa v období krátko po pôrode **vyčleňuje policajtov - otcov, ktorým napriek tomu, že po dohode s matkou dieťaťa prevzali dieťa do osobnej starostlivosti a nemohli pokračovať vo výkone svojho zamestnania, nepriznáva rovnakú úroveň sociálneho zabezpečenia** prostredníctvom materského vyplácaného zo systému povinného nemocenského zabezpečenia ako policajtkám - matkám v obdobnej situácii.

Toto vyčlenenie sa podľa VOP deje v spojitosti s výkonom základných práv - **práva na primerané hmotné zabezpečenie pri nespôsobilosti na prácu** (čl. 39 ods. 1 ústavy) a **práva rodičov na pomoc štátu pri starostlivosti o dieťa** (čl. 41 ods. 8 ústavy).

Dôvodom vyčlenenia v rámci skupiny policajtov pri prístupe k materskému **je podľa názoru VOP pohlavie rodiča dieťaťa**, ktorý sa o dieťa v období po pôrode stará. V súlade s čl. 12 ods. 2 ústavy ide o jeden z výslovne zakázaných dôvodov.

6. STANOVISKO VLÁDY SR

Vláda zastúpená Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky vo svojom stanovisku z 25. marca 2024 **zdôraznila, že napadnuté ustanovenie je súčasťou osobitnej zákonnej úpravy** sociálneho zabezpečenia príslušníkov ozbrojených a bezpečnostných zložiek a predstavuje lex specialis k všeobecnej úprave sociálneho zabezpečenia.

V otázke namietanej diskriminácie **Vláda SR** v stanovisku určila tzv. komparátor, či sa dotknuté osoby nachádzajú v porovnateľnej situácii.

Komparátorom k policajtom - „poistencom“ podľa zákona o sociálnom zabezpečení policajtov nie sú podľa Vlády SR poistenci podľa všeobecného systému sociálneho poistenia (a teda podľa zákona o sociálnom poistení). V opačnom prípade by podľa názoru Vlády SR existencia dvoch samostatných systémov sociálneho zabezpečenia (poistenia) absolútne stratila svoje opodstatnenie. Všetci policajti - „poistenci“ podľa zákona o sociálnom zabezpečení policajtov sú si navzájom komparátormi, z čoho jednoznačne vyplýva, že k žiadnej diskriminácii medzi otcami - zamestnancami a otcami - policajtmí nemôže dochádzať.

Vláda SR okrem toho v prospech ust. § 10 ods. 11 argumentovala, že v ozbrojených a bezpečnostných zložkách Slovenskej republiky pôsobia v prevažnej väčšine muži a že vzhľadom na vek mužov - policajtov, profesionálnych vojakov je dôvodné predpokladať, že **zakotvenie nároku na dávku nemocenského zabezpečenia - materské** v takom rozsahu, ako to je upravené vo všeobecnom predpise o sociálnom poistení **by spôsobovalo výraznú, opakovanú a neplánovateľnú destabilizáciu personálnych kapacít v rámci ozbrojených a bezpečnostných zložiek**, ktoré sa podieľajú na plnení úloh štátu v oblasti ochrany a bezpečnosti, pričom podľa Vlády SR bezpečnosť, ochrana života, zdravia a majetku obyvateľov Slovenskej republiky je verejným záujmom, ktorý má nepochybne prednosť pred individuálnymi záujmami jednotlivcov.

VOP však v reakcii na stanovisko Vlády SR **uvádza, že „miera voľnej úvahy štátu pri realizácii základných práv nie je absolútna a má svoje limity. Tie pritom treba hľadať v ústavných princípoch a v požiadavke ochrany ďalších hodnôt, na ktorých je ústava založená a ktoré chráni.“**

Podľa VOP **„legitimita vyčlenenia policajtov do samostatného zabezpečovacieho systému, ktorý komplexne upravuje rad dávok sociálneho zabezpečenia, ešte a priori nezakladá maximálnu mieru voľnej úvahy zákonodarcu pri stanovovaní škály jednotlivých dávok, ako ani pri stanovovaní podmienok nároku na tieto dávky. Ústava totiž negarantuje právo na sociálne zabezpečenie vo všeobecnosti, ale právo na hmotné zabezpečenie**

pri konkrétnych sociálnych udalostiach (staroba, nespôsobilosť na prácu, strata živila, podporne aj pomoc štátu pri starostlivosti o dieťa).“

V otázke tzv. komparátora VOP uvádza, že **na účely určenia porovnateľnosti dvoch subjektov** (príp. dvoch skupín subjektov) **je nevyhnutné určiť cieľ porovnávania a práve tento cieľ porovnania je komparátor** (spoločný menovateľ), teda „dôvod, prečo by mali byť dve skupiny osôb vôbec porovnateľné. **Komparátorom podľa VOP je zaistenie príjmu v prípade dočasnej pracovnej neschopnosti spôsobenej starostlivosťou o dieťa.**

7. ZÁVERY ÚSTAVNÉHO SÚDU SR

Podstatou posúdenia Ústavným súdom SR bolo namietané **nerovnaké zaobchádzanie s otcami - policajtmí/vojakmi v ich prístupe ku konkrétnej dávke** sociálneho zabezpečenia (materské), a to **jednak (i)** v porovnaní s otcami - civilmi **a tiež (ii)** v porovnaní s matkami - policajtkami/vojačkami.

Ústavný súd SR posudzoval dve základné otázky, a to, či (i) predstavuje osobitná povaha systému sociálneho zabezpečenia policajtov a profesionálnych vojakov prípustný dôvod na rozlišovanie v obsahu jednotlivých poistných nárokov a v podmienkach prístupu k týmto nárokom v porovnaní s účastníkmi všeobecného systému sociálneho poistenia **a či (ii)** je v rámci osobitného systému sociálneho zabezpečenia daný legitímny dôvod na rozlišovanie v nároku na materské v závislosti od toho, či ide o matku alebo otca.

Ustanovenie § 10 ods. 11 z formálneho hľadiska predstavuje legálnu definíciu pojmu „*policajt alebo profesionálny vojak, ktorý prevzal dieťa do osobnej starostlivosti*“.

Ako uvádza Ústavný súd SR, z materiálneho hľadiska jeho účinky spočívajú v ustanovení podmienok na uplatnenie nároku na materské podľa § 10 ods. 10 zákona: „*Policajтка, policajt, profesionálna vojačka alebo profesionálny vojak, ktorý prevzal dieťa do osobnej starostlivosti, má nárok na materské odo dňa rozhodnutia príslušného orgánu o zverení dieťaťa do osobnej starostlivosti v období 28 týždňov od vzniku nároku*

na materské do dovŕšenia troch rokov veku dieťaťa, ak a) z dôvodu osobnej starostlivosti o dieťa nevykonáva štátnu službu, z ktorej je nemocensky zabezpečený, a b) v posledných dvoch rokoch pred prevzatím dieťaťa do osobnej starostlivosti bol nemocensky zabezpečený podľa tohto zákona alebo nemocensky poistený podľa všeobecných predpisov o sociálnom poistení najmenej 270 kalendárnych dní, alebo v tejto dobe sa policajтке, policajtovi, profesionálnej vojačke alebo profesionálnemu vojakovi poskytla rodičovská dovolenka podľa osobitných predpisov. Ústavný súd SR uvádza, že „vyčlenenie sociálnopoistných nárokov príslušníkov ozbrojených síl a ozbrojených zborov na osobitnú zákonnú úpravu s obsahom odlišným od všeobecnej úpravy takýchto nárokov nezakladá relevantný zásah do všeobecného princípu rovnosti“.

Ústavný súd SR porovnal relevantné ustanovenia, t. j. § 48 ods. 1 s § 49 ods. 1 a 3 zákona o sociálnom poistení (úprava podmienok nároku na materské vo všeobecnom systéme) a § 10 ods. 1 s § 10 ods. 10 (v danom čase) a 11 zákona o sociálnom zabezpečení policajtov (úprava podmienok nároku na materské v osobitnom systéme). **Ústavnému súdu SR z porovnania vyplýva, že zákonodarca (i) rozlišuje v podmienkach nároku medzi matkami a otcami v oboch systémoch, avšak (ii) rozdiel v týchto nárokoch v osobitnom systéme pôsobí vo vzťahu k otcom - policajtom/vojakom výrazne reštriktívnejšie**, ako vo vzťahu k otcom - civilom, a to najmä v tom zmysle, že zatiaľ čo podľa § 49 ods. 3 písm. d) v spojení s § 49 ods. 1 zákona o sociálnom poistení má otec - civil po uplynutí šiestich týždňov odo dňa pôrodu nárok na materské, ak matka nepoberá materské na to isté dieťa alebo rodičovský príspevok, otec - policajt/vojak v rovnakej situácii takýto nárok nemá.

Z uvedeného vyplýva, že popri rovnakej úprave nárokov matiek vo všeobecnom systéme a osobitnom systéme zákonodarca nároky otcov - civilov podrobuje veľkorysejšiemu prístupu ako nároky otcov - policajtov/vojakov.

Práve pohlavie rodiča, a nie jeho účasť na plnení úloh spojených s jeho príslušnosťou k ozbrojeným zborom alebo ozbrojeným silám, je

teda tým prvkom, na základe ktorého zákonodarca v osobitnom systéme sociálneho zabezpečenia podmieňuje prístup k nároku na materské v čase od uplynutia šiesteho týždňa po pôrode odlišným podmienkam. Takéto kritérium v článku 12 ods. 2 ústavy výslovne vymedzené ako tzv. **zakázaný dôvod rozlišovania**, Ústavný súd SR osobitne posudzoval z hľadiska jeho (ne)prípustnosti.

Ústavný súd SR poukázal pri právnej analýze na európsku judikatúru, na základe ktorej zabezpečenie prevádzkovej efektivity polície predstavuje legitímny cieľ, ktorým je možné opodstatniť niektoré obmedzenia práv príslušníkov Policajného zboru, **nemôže však opodstatniť rozdielne zaobchádzanie medzi mužskými a ženskými príslušníkmi**, potvrdzujúc tým svoju skoršiu judikatúru, v zmysle ktorej sa muži - policajti a ženy - policajtky považujú za osoby v porovnateľnej situácii.

Podľa Ústavného súdu SR pohlavie rodiča nie je pre zákonodarcu dôvodom dokonca ani len na rozlišovanie v prístupe k právu na osobnú starostlivosť o dieťa, ale je takýmto dôvodom len na rozlišovanie v prístupe k materskému, ak otec - policajt/vojak toto svoje právo na osobnú starostlivosť o dieťa uplatní.

Ústavný súd SR sa nestotožňuje s dôvodmi Vlády SR takéto rozlišovanie, ktoré podľa Ústavného súdu SR len všeobecne a hypoteticky vymedzujú verejný záujem a hrozbu, ktorej incidenciu navyše nijako Vláda SR nepreukazuje. Keď teda podľa Ústavného súdu SR Vláda SR operuje rizikom vzniku personálneho „podstavu“ a ohrozenia verejného záujmu v Policajnom zbore, tak na strane druhej podrobne a presvedčivo nevysvetlila, prečo možnosť otcov - policajtov/vojakov prerušiť výkon služby s nárokom na rodičovský príspevok, hrozbu „destabilizácie“ nečiní naliehavou, ale možnosť prerušiť výkon služby s nárokom na materské už ju takou činí.

Ústavný súd SR preto prijal záver, že je opodstatnené uzavrieť, že otcovia - policajti/vojaci sú prostredníctvom ust. § 10 ods. 11 zákona o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakom predmetom nerovnakého

zaobchádzania na základe svojho pohlavia, čiže podľa kritéria, ktoré v zmysle čl. 12 ods. 2 ústavy nesmie byť základom na rozlišovanie v prístupe k základným právam.

Ústavný súd SR ďalej prijal záver, že v danom prípade sa má nerovnaké zaobchádzanie týkať prístupu k právu na primerané hmotné zabezpečenie pri nespôsobilosti na prácu (čl. 39 ods. 1 ústavy) a k právu rodičov, ktorí sa starajú o deti, na pomoc od štátu (čl. 41 ods. 8 ústavy).

Ústavný súd SR zastáva názor, že súčasťou práv, ktoré sa článkom 39 ods. 1 Ústavy SR chránia, je aj právo na primerané hmotné zabezpečenie v prípade, ak dôvodom, pre ktorý rodič nepracuje, je prevzatie dieťaťa do osobnej starostlivosti. Vo vzťahu k čl. 39 ods. 1 ústavy musí zároveň ústavný súd zohľadniť aj tézu, že materské nemusí byť jediným spôsobom, ako rodičovi v danej sociálnej situácii poskytnúť primerané hmotné zabezpečenie; **takýmto zabezpečením môže byť teoreticky aj nárok na rodičovský príspevok.** V danom prípade však podstatou namietaného nesúladu je rozlišovanie v prístupe k nej na základe diskriminačného kritéria. Preto je ust. § 10 ods. 11 zákona v rozpore aj s článkom 39 ods. 1 Ústavy SR.

Uvedené analogicky platí podľa Ústavného súdu SR aj vo vzťahu k právu na pomoc štátu pri starostlivosti o dieťa podľa čl. 41 ods. 8 ústavy.

8. ÚČINKY NÁLEZU ÚSTAVNÉHO SÚDU SR

Podľa čl. 125 ods. 3 ústavy ak ústavný súd svojím rozhodnutím vysloví, že medzi právnymi predpismi je nesúlad, strácajú príslušné predpisy, ich časti, prípadne niektoré ich ustanovenia účinnosť. **Orgány, ktoré tieto právne predpisy vydali, sú povinné do šiestich mesiacov od vyhlásenia rozhodnutia ústavného súdu uviesť ich do súladu s ústavou, ústavnými zákonmi a medzinárodnými zmluvami vyhlásenými spôsobom ustanoveným zákonom.** Ak tak neurobia, také predpisy, ich časti alebo ustanovenia strácajú platnosť po šiestich mesiacoch od vyhlásenia rozhodnutia.

Podľa čl. 125 ods. 6 ústavy rozhodnutie ústavného súdu vydané podľa odseku 1 sa vyhlasuje spôsobom ustanoveným na vyhlasovanie zákonov.

Právoplatné rozhodnutie ústavného súdu je všeobecne záväzné.

starostlivosti o dieťa po uplynutí šiestich týždňov odo dňa pôrodu.

Nález Ústavného súdu SR o nesúlade právnych predpisov je záväzný dňom vyhlásenia v Zbierke zákonov.

Publikované dňa 09.04.2026.

Je vecou zákonodarcu, aby vyhovel nálezu Ústavného súdu SR a zákon o sociálnom poistení policajtov a vojakov v časti ustanovenia § 10 ods. 11 dal do súladu s právne záväznými závermi a názormi Ústavného súdu SR uvedenými vyššie.

Právny názor, ktorým je zákonodarca v dôsledku vyhlásenia tohto nálezu viazaný pri plnení svojej povinnosti uviesť zákon do súladu s ústavou spočíva v potrebe odstrániť nerovnaké zaobchádzanie na základe pohlavia v prístupe osôb, na ktoré sa vzťahuje zákon o sociálnom zabezpečení policajtov, k nároku na materské v prípade osobnej

PLÁNOVANÉ AKCELERAČNÉ ZÓNY PRE VÝSTAVBU VETERNÝCH ELEKTRÁRNÍ

1. ABSTRAKT

Akceleračná zóna má byť lokalita vhodná na rozvoj veternej energie, na ktorej sú určitým spôsobom odlišné, až uľahčené povoľovacie procesy, a v ktorej sú umiestnené veterné turbíny podľa podmienok popísaných v metodike pre rozvoj veternej energetiky v Slovenskej republike - príprava akceleračných zón vhodných na rozvoj veternej energie, pripravenej Ministerstvom životného prostredia SR a relevantnými subjektmi a odborníkmi združenými v rámci pracovnej skupiny pod záštitou Národnej implementačnej a koordinačnej autority, ako uvádza Ministerstvo životného prostredia. V našom článku Vás rámcovo oboznámime s právnou terminológiou spojenou s akceleračnými zónami, s legislatívnymi procesmi pre výstavbu veterných elektrární a s argumentmi pre a proti.

2. AKCELERAČNÉ ZÓNY A ROZHODUJÚCA PRÁVNA ÚPRAVA

Pokiaľ ide o právnú úpravu v oblasti obnoviteľných zdrojov veternej energie, **na úniovej úrovni ide o smernicu (i) RED I**, prijatú v roku 2009 (2009/28/EC), ktorá stanovila ciele pre podiel obnoviteľných zdrojov energie v EÚ do roku 2020, smernicu **(ii) RED II**, prijatú v roku 2018 (2018/2001/EU), ktorá aktualizovala a zvýšila ciele pre rok 2030 **a smernicu (iii) RED III**, ktorá je najnovšou revíziou smernice 2018/2001/EÚ, bola prijatá 9. októbra 2023. Posledne menovaná pozmeňujúca smernica **nadobudla účinnosť 20. novembra 2023 a obsahuje rozsiahle ustanovenia na komplexné zefektívnenie povoľovacích postupov uplatniteľných na projekty v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov** prostredníctvom priestorového plánovania, zjednodušenia a skrátenia postupov.

Podľa revidovanej smernice RED III majú členské štáty EÚ zabezpečiť, aby **doba povoľovania projektov výstavby obnoviteľných zdrojov**

energie neprekročila 2 roky. Povoľovaním pritom smernica rozumie celé konanie o povolení zámeru. **V prípade akceleračných zón doba povoľovania projektov nemá presiahnuť 12 mesiacov.**

Štáty EÚ sa dohodli, že na svojich územiach aktívne vyhľadajú oblasti pre rozvoj obnoviteľných zdrojov energie, kde podmienky výstavby obnoviteľných zdrojov energie majú ešte viac zjednodušiť - prostredníctvom takzvaných oblastí pre zrýchlené zavádzanie obnoviteľných zdrojov energie, teda akceleračných zón.

Akceleračné zóny sa členia najmä podľa maximálneho počtu turbín, maximálnej celkovej inštalovanej kapacity alebo z ekologických dôvodov.

Legálna definícia akceleračných zón je uvedená v ust. § 2 ods. 1 písm. r) zákona č. 309/2009 Z. z o podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysoko účinnej kombinovanej výroby.

Akceleračnou zónou pre obnoviteľné zdroje energie **oblasť určená ako mimoriadne vhodná na výstavbu zariadení na výrobu elektriny z obnoviteľných zdrojov energie.**

Akceleračné zóny sú teda v podstate zóny vnútri geografických oblastí s potrebou výroby energie z obnoviteľných zdrojov energie, kde sa budú obnoviteľné zdroje energie a stavba takých zariadení posudzovať a povoľovať v zrýchlenom režime - akcelerovane.

Záväzný postup pre výber a vymedzenie akceleračných zón stanovuje smernica RED III tak, že Slovenská republika mala podľa čl. 15b do 21. mája 2025 vykonať mapovanie svojho územia s cieľom identifikovať oblasti s potrebou výroby energie z obnoviteľných zdrojov energie, pričom v rámci tohto procesu sa má **zohľadniť predovšetkým: (i) dostupnosť energie**

z obnoviteľných zdrojov energie a jej potenciál, (ii) plánovaný dopyt po energii, (iii) dostupnosť príslušnej energetickej infraštruktúry.

Podľa čl. 15c smernice RED III mala Slovenská republika do 21. februára 2026 prijať plán alebo plány (strategické dokumenty), v ktorých sa určia akceleračné zóny.

Rozhodujúcou právnou úpravou na Slovensku je niekoľko zákonov a **vyhláška Ministerstva životného prostredia SR č. 354/2025 Z. z. o kritériách pre rozvoj veternej energetiky** ustanovená dňa 27. novembra 2025 a **účinná odo dňa 9. decembra 2025** (ďalej len „vyhláška“).

Základným zákonom, ktorým sa upravuje regulácia trhového prostredia v energetike, je zákon č. 251/2012 Z. z. o energetike, ktorý upravuje prístup účastníkov na trh s energetikou a ich s tým súvisiace práva a povinnosti. Podnikanie v energetike je regulované a veľká časť úpravy je predmetom transpozície legislatívy EÚ. Týmto zákonom sa upravuje pôsobnosť Ministerstva hospodárstva SR pri výkone štátnej správy v energetike, ktorá zahŕňa strategickú, rozhodovaciu a informačnú činnosť.

Zákon č. 250/2012 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach upravuje podmienky regulácie v sieťových odvetviach, postavenie a pôsobnosť Úradu pre reguláciu sieťových odvetví a povinnosti osôb, ktoré vykonávajú regulovanú činnosť na základe povolenia. Úrad pre reguláciu sieťových odvetví aj vykonáva kontrolu na dodržiavaním povinností podľa príslušnej energetickej legislatívy a ukladá pokuty v rozsahu svojej kontrolnej činnosti.

Podporu obnoviteľných zdrojov energie zabezpečuje zákon č. 309/2009 Z. z. o podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysokoúčinnnej kombinovanej výroby, ktorý ustanovuje **spôsob a podmienky podpory obnoviteľných zdrojov energie, práva a povinnosti výrobcov energie z obnoviteľných zdrojov energie a ďalších účastníkov trhu s elektrinou a plynom**. Ustanovenia týkajúce sa implementácie akceleračných zón vo vzťahu k regulácii energetiky

boli **transponované z únievých právnych predpisov práve do tohto zákona.**

Nemôžeme samozrejme opomenúť zákon č. 25/2025 Z. z. Stavebný zákon v platnom znení, a to pre právnú úpravu zjednodušených povolovacích procesov.

Pôsobnosť **Slovenskej inšpekcie životného prostredia** (ďalej len „SIŽP“) sa na základe zákona č. 269/2025 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 24/2006 Z. z. **rozširuje o novú pôsobnosť a stáva sa príslušným orgánom pre zisťovacie konanie (screening) a posudzovanie vplyvov (EIA) pre osobitné prevádzky zariadení obnoviteľných zdrojov energie**. Zároveň sa SIŽP stáva **špeciálnym stavebným úradom pre projekty obnoviteľných zdrojov energie** - SIŽP má postavenie špeciálneho stavebného úradu, pokiaľ je na realizáciu projektu obnoviteľných zdrojov energie potrebné rozhodnutie o stavebnom zámere.

Napokon, osobitným súvisiacim predpisom, je vyššie spomínaná vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 354/2025 Z. z. o kritériách pre rozvoj veternej energetiky.

V menovanej vyhláške Ministerstva životného prostredia SR sú určené kritériá a prahové hodnoty pre určenie akceleračných zón pre výrobu elektriny z veternej energie. Samozrejme v ďalších častiach nášho článku Vám tieto kritériá vysvetlíme.

3. ROZVOJ VETERNEJ ENERGETIKY PODĽA VYHLÁŠKY

Ministerstvo životného prostredia SR v predmetnej vyhláške ustanovuje, že **pri identifikácii, vymedzení a hodnotení akceleračných zón pre výrobu elektriny z veternej energie sa postupuje podľa metodiky** pre rozvoj veternej energetiky v Slovenskej republike - príprava akceleračných zón vhodných na rozvoj veternej energie, ktorá sa uverejňuje na webovom sídle Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky. Predmetná metodika je zverejnená na webe Ministerstva životného prostredia SR. Kritériá pre prípravu všetkých činností súvisiacich s výstavbou obnoviteľného zdroja energie

využívajúceho vietor na výrobu elektriny v akceleračnej zóne, upravuje príloha metodiky a samozrejme Vám ich predstavíme v našom Pro Bona.

Oblasti vhodné na výrobu elektriny z obnoviteľného zdroja energie využívajúceho vietor na výrobu elektriny sa identifikujú postupom podľa zákona č. 309/2009 Z. z. o podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysoko účinnej kombinovanej výroby.

Pre účely nášho Pro Bona je podstatná samozrejme právna úprava vo veci rozvoja veternej energetiky. Základnými myšlienkami, prečo Slovenská republika, ako aj Európska únia favorizuje prechod na obnoviteľné a alternatívne zdroje energie, je, ako uvádza metodika Ministerstva životného prostredia, cieľ zníženia emisií skleníkových plynov, postupné dosiahnutie uhlíkovej neutrality, zamýšľané zjednodušenie povolovacích procesov a strategické environmentálne posudzovanie.

4. OBLASTI VHODNÉ PRE AKCELERAČNÉ ZÓNY

Akceleračné zóny obnoviteľných zdrojov energie sú **jasne geograficky definované územia vhodné na uľahčenie rýchleho zavádzania projektov obnoviteľnej energie**, najmä v súlade so smernicou EÚ o obnoviteľnej energii RED III, pri rešpektovaní ochrany životného prostredia, miestnych komunít a zdravia obyvateľstva.

Smernica RED III výslovne stanovuje, že stavby obnoviteľných zdrojov energie majú byť umiestnené na, zjednodušene povedané, nepotrebných plochách.

Podľa smernice RED III musia byť akceleračné zóny plochami, resp. oblasťami, v ktorých sa neočakáva, že využívanie konkrétneho druhu alebo konkrétnych druhov obnoviteľných zdrojov energie bude mať významný vplyv na životné prostredie vzhľadom na osobitosti vybranej oblasti.

Majú sa **uprednostniť umelé a zastavané povrchy**, ako sú strechy a fasády budov, dopravná infraštruktúra a ich priame okolie, parkovacie plochy, farmy, skládky odpadov, priemyselné areály, bane, umelé vnútrozemské vodné útvary,

jazerá alebo nádrže a v náležitých prípadoch čistiarne komunálnych odpadových vôd, ako aj **znehodnotenú pôdu, ktorá sa nedá využívať na poľnohospodárstvo.**

Akceleračné zóny sú podľa smernice RED III sú **vylúčené v lokalitách sústavy Natura 2000 a oblastiach určených v rámci národných systémov na ochranu prírody a zachovanie biodiverzity, hlavné migračné trasy vtákov a morských cicavcov**, ako aj iné oblasti identifikované na základe máp citlivosti a nástrojov, s výnimkou umelých a zastavaných plôch nachádzajúcich sa v týchto oblastiach, ako sú strechy, parkovacie plochy alebo dopravná infraštruktúra.

Pri identifikácii akceleračných zón sa musia použiť všetky vhodné a primerané nástroje a súbory údajov na identifikáciu oblastí, v ktorých by zariadenia na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov nemali významný vplyv na životné prostredie, vrátane mapovania citlivosti voľne žijúcich živočíchov a rastlín, pričom zohľadnia sa údaje dostupné v súvislosti s rozvojom koherentnej sústavy Natura 2000.

Musia byť **vylúčené lokality nevhodné pre využitie veternej energie z hľadiska vplyvu na verejné zdravie, a to obytné a rekreačné územia vo vzdialenosti menšej ako 1 km od veternej elektrárne a tie územia, kde by dochádzalo k prekročeniu maximálnych prípustných hodnôt určujúcich veličín hluku** v chránenom priestore podľa vyhlášky MZ SR č. 549/2007 Z. z., aj vzhľadom na výsledky stanovenia hlukovej záťaže podľa metodického usmernenia Úradu verejného zdravotníctva SR.

Podľa smernice RED III majú akceleračné zóny spĺňať tieto podmienky: (i) **jednoznačné geografické vymedzenie oblasti** vhodnej pre rozvoj obnoviteľných zdrojov energie, (ii) **priaznivé podmienky pre rozvoj** na základe priaznivých podmienok pre výrobu energie z obnoviteľných zdrojov, ako sú veterné, solárne alebo iné prírodné podmienky, (iii) **minimalizácia environmentálnych a sociálnych vplyvov**, berúc do úvahy minimalizáciu negatívnych vplyvov na životné prostredie a miestne komunity, teda vyhýbanie sa chráneným územiám, oblastiam

Natura 2000, miestam dôležitým pre migráciu a rozmnožovanie vtákov a netopierov a ďalším citlivým oblastiam, **(iv) zjednodušené povoloacie postupy na výstavbu a prevádzku** zariadení na výrobu obnoviteľnej energie, vrátane elektrickej infraštruktúry a súvisiacej infraštruktúry nevyhnutnej na prevádzku veterného parku, čo zahŕňa skrátenie lehôt na vydanie povolení a zníženie administratívnej záťaže, **(v) zapojenie verejnosti a transparentnosť** pri definovaní a schvaľovaní akceleračných zón a **(vi) strategické plánovanie**.

Zjednodušené povedané, podľa smernice RED III sa má uprednostňovať degradovaná pôda nevhodná pre poľnohospodárske účely alebo priemyselné oblasti, či bane a lomy.

5. AKCELERAČNÉ ZÓNY NA ÚZEMÍ SR

Kritériá a prahové hodnoty pre určenie akceleračných zón pre výrobu elektriny z veternej energie určuje príloha č. 1 k vyhláške Ministerstva životného prostredia SR.

Územie môže byť navrhnuté ako akceleračná zóna, ak:

- (a) priemerná ročná rýchlosť vetra je minimálne 4,5 m/s vo výške 100 m,
- (b) sú potvrdené modelované dáta o veternom potenciáli vhodné na hospodárnu prevádzku obnoviteľného zdroja energie,
- (c) umožňuje prevádzku turbín s odhadovaným koeficientom kapacity minimálne 25 %,
- (d) spĺňa technickú realizovateľnosť pripojenia a dostupnosť rezervovanej prenosovej kapacity,
- (e) sa nachádza maximálne vo vzdialenosti do 20 km od existujúcej alebo plánovanej prenosovej alebo distribučnej infraštruktúry alebo je technicky uskutočniteľná nová prípojka,
- (f) to nie je v rozpore s územným plánom obce alebo územným plánom vyššieho územného celku.

Akceleračnou zónou nesmie byť:

- (a) územie európskej sústavy chránených území NATURA 2000 bez výsledkov primeraného posúdenia, ktoré preukáže neprítomnosť významných nepriaznivých vplyvov,
- (b) národný park, prírodná rezervácia a chránené vtáčie územia s vysokou koncentráciou hniezdenia,
- (c) ochranné pásmo letísk, radarov, jadrových zariadení a vojenských priestorov v rozsahu určenom osobitnými predpismi.

Územie môže byť zaradené do akceleračnej zóny, ak:

- (a) odstupová vzdialenosť od trvalo obývaných stavieb podľa metodického usmernenia Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky: Veterné elektrárne je minimálne 1 000 m,
- (b) maximálna prípustná hladina hluku na fasáde obytných budov nepresahuje 45 dB(A) v noci a 50 dB(A) cez deň,
- (c) vzdialenosť od citlivých objektov, najmä škôl alebo nemocníc, je minimálne 1 000 m.

Priestorové parametre vylučujúce realizáciu akceleračnej zóny sú:

- (a) vrstva Národné parky a ich ochranné pásma,
- (b) vrstva Chránené krajinné oblasti,
- (c) vrstva Maloplošné chránené územia,
- (d) vrstva Natura 2000: Chránené vtáčie územia,
- (e) vrstva Natura 2000: Územia európskeho významu,
- (f) vrstva Ramsarské lokality (mokrade),
- (g) vrstva Biosférické rezervácie,
- (h) vrstva Generel nadregionálneho územného systému ekologickej stability,
- (i) vrstva Vysoko citlivé oblasti s ohľadom na výskyt vtáctva a netopierov vo vzťahu k výstavbe veterných elektrární,
- (j) vrstva Lokality svetového kultúrneho dedičstva UNESCO a ich ochranné pásma,
- (k) vrstva Ochranné pásma vodných zdrojov,

- (l) vrstva Meteorologické radary a ich ochranné pásmo 5 000 m a 20 000 m,
- (m) vrstva Letiská (aj osobitného určenia), heliporty, pozemné letecké zariadenia a ich ochranné pásma, vzdušný priestor,
- (n) vrstva Záplavové územia Q100 (rozsah záplav, ktoré by spôsobili povodne s priemernou dobou opakovania sa raz za 100 rokov),
- (o) vrstva Vojenské obvody,
- (p) vrstva Vzdialenosť 1 000 m od chránených priestorov v obývaných oblastiach,
- (q) vrstva Ochranné pásma prírodných liečivých zdrojov a prírodných minerálnych zdrojov Slovenskej republiky,
- (r) vrstva Kúpeľné územia v Slovenskej republike,
- (s) vrstva energetických sietí - vzdialenosť energetických sietí do 20 kilometrov,
- (t) vrstva cestnej siete SR - cesta II. triedy do 10 kilometrov.

Je zaujímavé, že v rámci kritérií je uvedené, že **akceleračná zóna nie je možná, ak je vzdialenosť energetických sietí menej ako 20 km**, čo je podľa nášho názoru **v zásade nemožné, nakoľko energetické siete sú rozmiestnené nahusto prakticky po celom Slovensku.**

A v oblasti, kde by táto vzdialenosť prichádzala do úvahy, podľa nášho názoru nemožno ponímať ako v súlade so smernicou RED III, nakoľko **väčšinou by šlo o chránené územia.**

Príloha vyhlášky tiež stanovuje, že akceleračné zóny nemôžu byť vo vzdialenosti do 10 km od ciest II. triedy, čo z nášho pohľadu tiež nie je príliš realizovateľné.

V týchto smeroch sa určovanie akceleračných zón javí ako veľmi nejasné. Každopádne, pokiaľ ide o záverečné určenie akceleračných zón na Slovensku, jednotlivé parametre a podmienky a kritériá a prahové hodnoty sú zrejmé a uvedené vyššie a sme v očakávaní ako sa s určením akceleračných zón vysporiadajú zodpovedné orgány.

V nadväznosti na smernicu RED III a ust. § 14 ods. 17 zákona o podpore obnoviteľných zdrojov energie

a vysoko účinnej kombinovanej výroby, totiž malo Ministerstvo hospodárstva SR do 21. februára 2026 zabezpečiť vypracovanie dokumentu, v ktorom určí akceleračné zóny pre jeden alebo viac druhov obnoviteľných zdrojov energie.

Záverečné určenie akceleračných zón Ministerstvo hospodárstva SR zatiaľ nezabezpečilo, takže nevieme zaujať stanovisko k splneniu podmienok určenia akceleračných zón, keďže ich zatiaľ nepoznáme.

6. VÝSTAVBA VETERNÝCH ELEKTRÁRNÍ

Pri príprave projektov obnoviteľnej veternej energie v akceleračných oblastiach, v súlade so smernicou RED III, by investori mali postupovať podľa týchto základných krokov: (i) investor identifikuje akceleračné zóny vhodné pre svoje projekty, (ii) investor vykoná vlastné predbežné hodnotenia, (iii) investor uzatvorí zmluvu so správcom akceleračnej zóny podľa § 39b zákona č. 24/2006 Z. z.), (iv) investor komunikuje so zainteresovanými stranami, (v) investor zapracuje zmierňujúce opatrenia do projektu, (vi) investor pripraví dokumentáciu pre povolenia, (vii) investor pripraví a spracuje štúdiu vplyvu pripojenia projektu využívajúceho veternú energiu do prenosovej sústavy Slovenskej republiky a distribučných sústav SR, (viii) investor predloží žiadosť o povolenie stavebného zámeru v súlade s požiadavkami stanovenými pre danú akceleračnú zónu a predloží ich SIŽP, (ix) investor spolu so SIŽP monitoruje súlad s časovými harmonogramami a kontroluje maximálny časový harmonogram na vydanie Zjednoteného povolenia, ktorého súčasťou je aj záverečné stanovisko EIA vydané pre celú akceleračnú zónu.

Maximálna lehota pre vydanie zjednoteného povolenia je 12 mesiacov v súlade s požiadavkou uvedenou v smernici RED III, aby sa zabezpečila včasná realizácia projektu.

Na koniec investor implementuje projektové plány a realizuje výstavbu projektu. Toľko v skratke, pozrime sa na vybrané otázky procesu výstavby bližšie.

6.1 Zjednodušený postup povoľovania projektov v akceleračných zónach

Smernica RED III predpokladá, že v štátom definovaných a schválených akceleračných zónach budú môcť investori **využiť zjednodušený povoľovací proces**. Ide o zriadenie **jednotného kontaktného miesta pre investorov na podávanie žiadostí a získavanie povolení, ktorým je ustanovená SIŽP - Slovenská inšpekcia životného prostredia**, vrátane jej regionálnych zložiek.

Stanovené sú **maximálne časové lehoty na vydanie povolení v zjednotenom povoľovaní na 12 mesiacov**. Nový stavebný zákon č. 25/2025 Z. z. zaviedol viaceré nové právne inštitúty. Žiadosť o povolenie stavby sa predkladá v konaniach o stavebnom zámere na základe predloženej stavebnej dokumentácie. Táto dokumentácia sa skladá z projektovej dokumentácie, záväzných stanovísk dotknutých orgánov, vyjadrení iných účastníkov konania a ďalších podkladov. Proces zjednoteného povoľovania koordinuje posudzovanie vplyvov na životné prostredie a následné povoľovanie podľa osobitných predpisov, teda nového Stavebného zákona. Zjednotené povoľovanie začína predložením príslušnej žiadosti, ktorej súčasťou je správa o hodnotení činnosti.

Legálny rámec zjednoteného povoľovania je ustanovený v § 29a a § 29c zákona č. 39/2013 Z. z. Samozrejme v spojení s § 39a zákona č. 24/2006 Z. z., ktorý upravuje osobitné konania pre zjednotené povoľovanie. Podstatné ustanovenia uvádzame nižšie.

Podľa § 29a ods. 2 zákona č. 39/2013 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov: „Zjednotené povoľovanie pre osobitné prevádzky alebo pre osobitné prevádzky využívajúce vietor na výrobu elektriny v rámci akceleračnej zóny predstavuje konanie, ktorým sa koordinovane a) posudzuje vplyv navrhovanej činnosti alebo jej zmeny, ktorou je osobitná prevádzka na životné prostredie, b) vydáva rozhodnutie o povolení vykonávať činnosť v osobitnej prevádzke alebo v osobitnej prevádzke využívajúcej vietor na výrobu elektriny v rámci akceleračnej zóny, c) určujú opatrenia a

podmienky pre realizáciu a vykonávanie činnosti v osobitnej prevádzke alebo v osobitnej prevádzke využívajúcej vietor na výrobu elektriny v rámci akceleračnej zóny.“

Podľa § 29a ods. 3 zákona č. 39/2013 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov: „Výsledkom zjednoteného povoľovania je zjednotené povolenie, ktorého súčasťou je záverečné stanovisko z posudzovania vplyvov.“

Podľa § 29c ods. 1 zákona č. 39/2013 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov: „Ak je predmetom zjednoteného povoľovania osobitná prevádzka alebo osobitná prevádzka využívajúca vietor na výrobu elektriny v rámci akceleračnej zóny, pre ktorú má byť vydané záverečné stanovisko podľa osobitného predpisu, inšpekcia v zjednotenom povoľovaní postupuje podľa tohto zákona okrem týchto osobitostí: a) súčasťou zjednoteného povoľovania sú konania podľa § 3 ods. 3 a konanie o posudzovaní vplyvov na životné prostredie, b) konanie začína dňom doručenia žiadosti s náležitosťami podľa § 50 Stavebného zákona, ktorej súčasťou je aj správa o hodnotení činnosti, c) stavebník alebo ním poverený projektant vykoná prerokovanie stavebného zámeru podľa § 20 Stavebného zákona okrem prerokovania s dotknutými orgánmi, ktoré sú v zjednotenom povoľovaní dotknutými orgánmi podľa § 9 ods. 4 písm. a), d) inšpekcia rozhodne do 60 dní odo dňa ústneho pojednávania, najneskôr však do 6 mesiacov odo dňa začatia zjednoteného povoľovania; ak je konanie prerušené, tieto lehoty neuplynú, e) ak ide o osobitnú prevádzku využívajúcu vietor na výrobu elektriny v rámci akceleračnej zóny musí byť rozhodnutie vydané maximálne do 12 mesiacov od podania žiadosti podľa písmena b).“

Podľa § 29c ods. 2 zákona č. 39/2013 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov: „Ak je predmetom zjednoteného povoľovania osobitná prevádzka alebo osobitná prevádzka využívajúca vietor na

výrobu elektriny v rámci akceleračnej zóny, pre ktorú má byť vydané záverečné stanovisko podľa osobitného predpisu a následne rozhodnutie o stavebnom zámere podľa osobitného predpisu, pokiaľ ide o veternú energiu, príslušný orgán je viazaný stanoviskom dotknutej obce smerujúcemu voči vyjadreniu súhlasu so stavebným zámerom.“

Podľa § 29c ods. 3 zákona č. 39/2013 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov: „Stanovisko dotknutej obce podľa predchádzajúceho odseku je nutné doručiť príslušnému orgánu bezodkladne, najneskôr však do 30 dní odo dňa doručenia žiadosti od príslušného orgánu.“

Pôsobnosť Slovenskej inšpekcie životného prostredia (SIŽP) sa na základe zákona č. 269/2025 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 24/2006 Z. z. rozširuje o novú pôsobnosť a stáva sa príslušným orgánom pre zisťovacie konanie (screening) a posudzovanie vplyvov (EIA) pre osobitné prevádzky OZE. Zároveň sa SIŽP stáva špeciálnym stavebným úradom pre projekty OZE - SIŽP má postavenie špeciálneho stavebného úradu, pokiaľ je na realizáciu OZE projektu potrebné rozhodnutie o stavebnom zámere. Na základe týchto zmien bude SIŽP slúžiť ako takzvaný „jednotný bod“ pre posudzovanie a následné povoloňovanie OZE (tzv. one stop shop).

6.1.1 Lehoty

Po novom v rámci zisťovacieho konania podľa ust. § 29 ods. 12 zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie: „Príslušný orgán vydá záväzné stanovisko zo zisťovacieho konania v lehote 15 dní odo dňa ústneho pojednávania podľa odseku 7, najneskôr však do 60 dní odo dňa doručenia zámeru alebo oznámenia o zmene navrhovanej činnosti; ak ide o strategickú investíciu podľa osobitného predpisu, alebo navrhovanú činnosť alebo jej zmenu v prevažujúcom verejnom záujme pre obnoviteľné zdroje energie, alebo navrhovanú činnosť alebo jej zmenu využívajúcu vietor na výrobu elektriny v rámci akceleračných zón vydá záväzné stanovisko zo zisťovacieho konania

prednostne. Vo zvlášť zložitých prípadoch môže príslušný orgán túto lehotu predĺžiť na 90 dní; v takom prípade písomne informuje navrhovateľa o dôvodoch tohto predĺženia a o očakávanom termíne vydania záväzného stanoviska zo zisťovacieho konania.“

V zisťovacím konaní sa teda záväzné stanovisko vydá prednostne aplikáciou inštitútu „prevažujúceho verejného záujmu“.

Po novom, v rámci posudzovania vplyvov a vydania záverečného stanoviska EIA podľa ust. § 37 ods. 2 zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie: „Príslušný orgán vydá záverečné stanovisko do 60 dní od doručenia odborného posudku podľa § 36, najneskôr však do uplynutia šiestich mesiacov odo dňa doručenia správy o hodnotení činnosti; ak ide o navrhovanú činnosť podľa osobitného predpisu, alebo navrhovanú činnosť alebo jej zmenu v prevažujúcom verejnom záujme pre obnoviteľné zdroje energie, alebo navrhovanú činnosť alebo jej zmenu využívajúcu vietor na výrobu elektriny v rámci akceleračných zón vydá záverečné stanovisko prednostne. Ak sa uplatňuje postup podľa § 36 ods. 7, lehota na vydanie záverečného stanoviska neplynie počas doby určenej v osobitnom harmonograme na vypracovanie odborného posudku.“

Čiže aj v rámci posudzovania vplyvov a vydania záverečného stanoviska sa záverečné stanovisko vydá tiež prednostne aplikáciou inštitútu „prevažujúceho verejného záujmu“.

A napokon, pokiaľ ide o rozhodnutie v Zjednotenom povolení pre osobitné prevádzky v rámci projektov obnoviteľných zdrojov energie, v súlade s vyššie citovaným ust. § 29c ods. 1 zákona č. 39/2013 Z. z. je novou lehotou pre projekty v akceleračných zónach 6 mesiacov (po začatí procesu zjednoteného povolenia) avšak maximálne v lehote 12 mesiacov.

6.1.2 Súhlas obce

Podstatným a z pohľadu práva je podľa nášho názoru najdôležitejšie záväzné stanovisko obce pre veternú energiu v akceleračných zónach.

Vo vyššie citovanom ust. § 29c ods. 2 je pre projekty rozvoja veternej energie v akceleračných zónach v rámci zjednoteného povolenia ustanovené „záväzné stanovisko dotknutej obce“ k stavebnému zámeru, ktoré **doplňa postavenie obce po tom čo sa špecializovaným stavebným úradom pre obnoviteľné zdroje energie v akceleračných zónach stala SIŽP.**

Príslušný orgán (SIŽP) je pri vydávaní zjednoteného povolenia viazaný stanoviskami od dotknutých obcí - Stanovisko obce smerujúce voči vyjadreniu súhlasu so stavebným zámerom. Ak je stanovisko dotknutej obce nesúhlasné, príslušný orgán (SIŽP) je ním podľa vyššie citovaného ust. § 29c ods. 2 viazaný, a to aj v prípade súhlasného stanoviska od iného orgánu.

Aktuálne je teda **možnosťou, ako výstavbe veternej elektrárne zabrániť, nesúhlasné stanovisko obce.** Nesúhlasné stanovisko obce môže vychádzať z mnohých argumentov.

V poslednej časti nášho príspevku Vás oboznámime s kladnými a zápornými argumentmi vo veci veternej energetiky.

7. ARGUMENTY PRE A PROTI

Ako každá forma výroby energie aj veterná energia môže prinášať výhody aj nevýhody. **Medzi výhody možno zaradiť (i)** vytvorenie pracovných miest vo výskume a vývoji alebo pri samotnom prevádzkovaní, **(ii)** zdroj príjmov, **(iii)** nákladová efektívnosť, **(iv)** určitá energetická nezávislosť.

Okrem výhod, veterná energetika **vplýva taktiež negatívnym spôsobom na obyvateľov, flóru a faunu, a to (i)** hlukom a vibráciami, ktoré môžu byť rušivé pre obyvateľov žijúcich v blízkosti veterných elektrární a ovplyvňovať ich každodenný

život, **(ii)** záber cennej poľnohospodárskej pôdy, **(iii)** vizuálny vplyv, kedy veterné turbíny menia vzhľad a charakteristický ráz krajiny najmä v oblastiach s typickým tradičným krajinným rázom alebo výskytom charakteristických krajinných pohľadov, prípadne významných prvkov prírodného a kultúrneho dedičstva, **(iv)** flashing a flickering - širší pojem, ktorý môže zahŕňať akékoľvek náhle alebo prerušované svetelné efekty spôsobené veternými turbínami, teda vrhanie tieňa lopatiek turbíny, ktoré sa pozorujúcemu objektu pri pohybe lopatiek môžu javiť ako opakujúce sa zmeny tieňa a svetla, ďalej ide o výstražné svetlá inštalované na veterných turbínach, ktoré môžu blikať, aby upozornili lietadlá a zabezpečili leteckú bezpečnosť, **(v)** vibračná a akustická nepohoda spôsobená najmä infrazvukom.

Aktuálny stav je taký, že investori v oblasti veternej energetiky musia **počkať na finálnu zonáciu a určenie akceleračných zón v súlade s európskou legislatívou zo strany Ministerstva hospodárstva SR** a až následne začať realizovať proces investičného zámeru. Procesy konania o stavebnom zámere sú však známe a uviedli sme ich vyššie, rovnako tak lehoty. Bude následne **vecou investora, aby projekt výstavby verejných elektrární zamýšľal a navrhol tak, aby vyhovel európskej a národnej legislatíve, vyhol sa negatívnym vplyvom na životné prostredie a realizoval dostatočný rozsah zmierňujúcich opatrení počas jednotlivých fáz projektu** pre rôzne typy zložiek životného prostredia. Na podporu a realizáciu obnoviteľných zdrojov prostredníctvom veternej energetiky existuje mnoho názorov, či už odborných, ako aj právnych. V ďalšom článku Vás oboznámime s právnym pohľadom zahraničných súdnych autorít vo veci škodlivých vplyvov veternej energetiky.

Publikované dňa 09.04.2026.

JUDIKATÚRA K PRIZNANIU ODŠKODNENIA Z DÔVODU ŠKODLIVOSTI VETERNÝCH ELEKTRÁRNÍ

1. ABSTRAKT

Veterné elektrárne prinášajú pozitívne aj negatívne vplyvy. Názory sú rôzne, každopádne existuje všeobecná odborná zhoda, že medzi negatívne vplyvy nesprávne umiestnených veterných elektrární patrí najmä hluk, infrazvuk, svetelné tieň (stroboskopický efekt) a zmeny rázu krajiny. Hynie vtáctvo. Existujú obavy z poškodenia zdravia. Zvyšuje sa nespavosť a stres. Úlohou nášho príspevku samozrejme nie je odborná diskusia vo veci negatívnych vplyvov z pohľadu prírodných vied, ale pozrieme sa na právny pohľad súdnych autorít vo Francúzsku, kde tamojšie súdy začali z právneho pohľadu posudzovať negatívne vplyvy na obyvateľov, ktorí namietali poškodenie zdravia.

2. SÚD VO FRANCÚZSKOM TOULOUSE A SYNDRÓM VETERNÝCH TURBÍN

Belgickému páru žijúcemu vo Francúzsku súd v roku 2021 priznal **odškodné vo výške viac ako 100 000 eur za život pri veternej elektrárni**.

Christel a Luc Fockaertovci v roku 2021 boli úspešní v súdnom spore po tom, čo tvrdili, že **trpeli príznakmi takzvaného „syndrómu veternej turbíny“**, vrátane bolesti hlavy, depresie, nespavosti a závratov.

Rozhodnutie súdu vo francúzskom Toulouse bolo jedným z prvých svojho druhu a belgickým občanom bolo priznané odškodné vo výške viac ako 100 000 eur za zdravotné problémy, ktoré podľa nich spôsobili veterné turbíny vyrábajúce energiu. Dve spoločnosti prevádzkujúce veterné farmy, ktorým bolo nariadené zaplatiť, boli Margnes Energie a Sasu Singladou Energie.

Konkrétna veterná farma, ktorá bola predmetom sporu o spôsobenie zdravotných problémov, sa nachádza neďaleko dediny Fontrieu v Tarne, ide o oblasť regionálneho prírodného parku Haut Languedoc.

Francúzsky zákon stanovoval, že **minimálna vzdialenosť medzi veternou turbínou a domom musí byť aspoň 500 metrov**. Fockaertovci argumentovali, že veterné turbíny túto vzdialenosť dodržali.

Napriek tomu však mali fyzické aj psychické problémy.

Po tom, čo Fockaertovci kúpili nehnuteľnosť vo Fontrieu v roku 2004, bolo v roku 2008 nainštalovaných šesť veterných turbín vo vzdialenosti 700 až 1 300 metrov od domu páru. Spočiatku si nevyšli žiadne účinky na svoje zdravie.

O niekoľko rokov neskôr začali pociťovať dopad veterných turbín v podobe nevoľnosti až po nepravidelný srdcový rytmus. Zvuk, ktorý veterné turbíny produkovali, Fockaertovci prirovnali k neustále zapnutej automatickej práčke. Okrem hluku sa Fockaertovci sťažovali, že blikajúce svetlá im vyvolávali dojem, že sú v permanentnej búrke.

Zdravotné problémy postupne zmizli až keď sa Fockaertovci z oblasti odsťahovali.

V súdnom konaní súdny znalec prijal **záver, že syndróm veterných turbín bol vedecky identifikovaný a preukázaný, s čím sa odvolací súd v Toulouse stotožnil**.

3. SÚD V ŠTRASBURGU A PRÍČINNÁ SÚVISLOSŤ

Francúzsky súd v Štrasburgu výslovne potvrdil, že veterné turbíny môžu spôsobovať zdravotné problémy.

V rozhodnutí vydanom 13. novembra občianskoprávni sudcovia Najvyššieho súdu v Štrasburgu prijali **záver o existencii príčinnej súvislosti medzi zhoršujúcim sa zdravotným stavom obyvateľky dediny v regióne Somme a 12 turbínami nainštalovanými na konci jej záhrady**.

Najvyšší súd v Štrasburgu tak vytvoril ďalší precedens vo veci náhrady škody spôsobenej prevádzkou veterných turbín. Tribunal judiciaire de Strasbourg **vidí priamu príčinnú súvislosť medzi prevádzkou neďalekej veternej farmy a vnímaného stresu a úzkosti obyvateľky dediny, napriek tomu, že sa veterná elektrárň formálne nachádza v zákonom povolenej vzdialenosti.**

V rozhodnutí súd konštatuje, že „**prevádzka veterných turbín postavených v blízkosti bydliska pani ... je priamou a istou príčinou stresu a úzkosti, ktorú žalobkyňa prežíva.**“

Súd zároveň **nariadil odškodnenie**, pričom žalobkyni priznal 8 300 eur a jej manželovi 5 000 eur, keďže sa ho tieto zdravotné problémy dotkli aj jeho.

Podľa žalobkyne sa problémy začali v roku 2009, bezprostredne po výstavbe veternej farmy neďaleko jej domu. Podľa argumentácie žalobkyne blikajúce svetlá na stožiaroch, biele cez deň a červené v noci, dominovali každodennému životu. Z pohľadu žalobkyne sa situácia neskôr natolko zhoršila, že bolo nutné presťahovanie do iného domu, ktorý žalobkyňa vlastnila, aby vôbec mohla spať.

Rozhodujúcim argumentom ďalej bolo, že tieto **príznaky syndrómu veterných turbín nespúšťa jediný faktor, ale skôr nepretržitá expozícia.**

Právny zástupca žalobkyne založil svoju **argumentáciu na lekárskech zisteniach**. Neurológ počas vyšetrenia poznamenal, že sa u žalobkyne a jej manžela vyskytli bolesti hlavy s postupným nástupom v počas plynutia času, ktoré sa začali dva až tri mesiace po výstavbe veterných turbín a zmiznú, keď je pacient ďaleko alebo keď sú turbíny vypnuté. Táto časová súvislosť zohrala ústrednú úlohu, pretože sa súdu zdala pravdepodobná.

Žalobcovia okrem toho **predložili odbornú literatúru a štúdie na podporu svojho tvrdenia**. Okrem iného citovali správu spájajúcu hluk z veterných turbín s tinnitom, bolesťami hlavy, problémami so spánkom a poruchami koncentrácie a pamäti. Žalobcovia sa tiež odvolali na štúdiu z Maine v USA. Štúdia opisuje koreláciu medzi

vzdialenosťou od zariadenia a rôznymi zdravotnými problémami, ako sú poruchy spánku a depresia.

Ďalším zameraním bol infrazvuk. Ten sa vzťahuje na nepočuteľné vibrácie pod 20 hertzov. Dotknuté osoby často považujú tieto frekvencie za obzvlášť obťažujúce. Právny zástupca žalobcov sa odvolal na preventívny dokument zo sektora bezpečnosti práce. Hovorí sa v ňom o „dostatočne intenzívnom a opakovanom vystavení“. Uvádzajú sa dôsledky ako „nepohodlie, únava, podráždenosť, bolesti hlavy, závraty, nevoľnosť...“. To dodalo argumentu väčšiu váhu. **Nebol založený len na subjektívnom vnímaní, ale aj na zavedených popisoch rizík, s čím sa súd stotožnil.**

V rozsudku je tiež konštatované, že testy hlučnosti na dome žalobkyne preukázali vysokú úroveň infrazvuku, ktorú nie je možné utlmiť ani domovou izoláciou.

Hoci prevádzkovateľ veterných turbín nechal vykonať izolačné práce v spálni žalobkyne, tieto opatrenia sa ukázali ako neúčinné. Táto otázka bola tiež riešená v konaní. V dokumente o prevencii sa tiež uvádza, že takéto vibrácie „sa veľmi ľahko šíria z jednej miestnosti do druhej, ktoré sú oddelené deliacou stenou“. Z právneho hľadiska konanie prevádzkovateľa veterných turbín spočívajúce v izolačných prácach v spálni žalobkyne je prakticky nepriame priznanie zavinenia prevádzkovateľa turbín, pretože je nepravdepodobné, že by prevádzkovateľ investoval do domu niekoho iného bez toho, aby čelil právnym problémom.

4. ZRUŠENIE PROJEKTU MONT DES QUATRE FAUX

Správny odvolací súd vo francúzskom Nancy v apríli 2025 zrušil povolenia pre projekt **Mont des Quatre Faux** v Ardenách. Tento projekt, ktorý mala vyvíjať spoločnosť EDF Renewables, mal byť najväčšou pevninskou veternou elektrárnou vo Francúzsku (63 turbín, 226 MW).

Súd zrušil projekt z dôvodu „vizuálneho nasýtenia“ krajiny (landscape saturation) **a významného vplyvu na životné prostredie**, keďže

v danej oblasti sa už nachádza veľké množstvo iných veterných turbín.

Navrhovaný projekt s rozlohou 5 000 hektárov (ha) **mal zahŕňať až sedem obcí**, a to Bignicourt, Cauroy, Hauviné, Juniville, La Neuville-en-Tourne-à-Fuy, Mont-Saint-Rémy a Ville-sur-Retourne.

Výška lopatiek veterných turbín mala byť až 200 metrov.

Správny odvolací súd v Nancy poznamenal, že veterná farma sa nachádza na „rozľahlej náhornej plošine zloženej z riedko zalesnenej poľnohospodárskej pôdy so širokými výhľadmi a malým počtom vizuálnych prekážok“.

Súd poznamenal, že sporná veterná farma, pozostávajúca zo šesťdesiatich troch turbín s výškou lopatiek 200 metrov, sa mala nachádzať na rozsiahlej náhornej plošine s riedko zalesnenou poľnohospodárskou pôdou, ktorá ponúka široký výhľad a málo vizuálnych prekážok. To má za následok vysokú viditeľnosť vďaka značnému počtu ostatných turbín, ktoré už boli povolené v okruhu 10 km od lokality. Súd ďalej poznamenal, že ani topografia, ani vegetácia, ani žiadne zmierňujúce opatrenia by nemohli zatieniť turbíny plánované v rámci projektu a zmierniť účinky vizuálneho nasýtenia a vizuálnej saturácie obyvateľov.

Súd nakoniec ešte prijal záver, že spomínané nedostatky nie sú napravitelné bez veľmi významnej zmeny projektu, ktorá by sa neobmedzovala len na odstránenie niekoľkých veterných turbín a vyžadovala by si novú štúdiu vplyvov.

5. POZASTAVENIE VETERNEJ FARMY V HÉRAULT

Súd vo francúzskom Montpellieri nariadil **v apríli 2025 pozastavenie prevádzky veternej farmy v departemente Hérault na 4 mesiace**, čo predstavuje významné súdne rozhodnutie týkajúce sa škodlivých vplyvov spôsobených veternými farmami.

Rozhodujúce argumenty a súdneho rozhodnutia sú nasledovné:

Dotknutou veternou elektrárnou je veterná farma Aumelas, ktorá sa nachádza v departemente Hérault a pozostáva z 31 veterných turbín, ktoré prevádzkujú dcérske spoločnosti EDF Renewables.

Rozhodnutie bolo motivované vysokou úmrtnosťou chránených druhov vtáctva, najmä sokolov malých a orlov skalných, **čo predstavuje takzvané podľa súdu „abnormálne narušenie“**. Súd kritizoval tiež prístup prevádzkovateľa veternej farmy a nedostatočné zmierňujúce opatrenia za účelom odplašenia vtáctva z oblasti veternej farmy.

Spoločnosť EDF Renewables a jej dcérske spoločnosti dostali pokutu 500 000 EUR a bývalý generálny riaditeľ spoločnosti EDF Renewables Bruno Bensasson bol odsúdený na šesť mesiacov odňatia slobody podmienenečne s pokutou 100 000 eur.

Rozsudok z Montpellieru je prvým prípadom v trestnoprávnej rovine proti prevádzkovateľom veterných turbín.

Z rovnakých dôvodov francúzsky súd nariadil pozastavenie **prevádzky veternej elektrárne Bernagues, a to až na jeden rok. V tomto prípade išlo o úhyn orla skalného** na veternej turbíne.

6. ZÁVER

Ako môžeme vidieť, vo francúzskych rozsudkoch sa **najčastejšie ako škodlivé vplyvy veterných parkov uvádzajú (i) infrazvuk a nízky hluk, (ii) narušenie psychického a fyzického zdravia v podobe chronickej nespavosti, bolesti hlavy, úzkosti, srdcových porúch, (iii) vizuálne nasýtenie a zníženie trhovej hodnoty nehnuteľností, (iv) znehodnotenie krajinného rázu.**

Môže sa zdať, že negatíva veterných elektrární prevládajú, každopádne pravda môže byť pri správnom nastavení legislatívy uprostred.

Čo dodať na záver? Zdá sa, že s ohľadom na európsku legislatívu, premietnutú aj do slovenských právnych predpisov, ako aj politické smerovanie Európskej únie, bude stavba veterných elektrární realitou aj na Slovensku.

To samo osebe nemusí byť žiadny problém, avšak pri správnom a logickom nastavení legislatívy a environmentálnych podmienok a požiadaviek.

V prípade, ak však výstavba veterných elektrární nebude otázkou odbornou a právnou a zodpovedanou v celom rozsahu súvislostí, ale iba otázkou finančnou a lobistickou, skôr či neskôr

sa aj slovenské súdy budú zaoberať otázkami doposiaľ neriešenými.

Je možné, že judikatúrou toľko skloňovaný test proporcionality nadobudne podobu posudzovania verejného záujmu a zdravia jednotlivca.

Francúzske súdy môžu byť inšpiráciou.

Publikované dňa 09.04.2026.

AI ACT - STRUČNE O NARIADENÍ EÚ O UMELEJ INTELIGENCIÍ

1. ABSTRAKT

Európsky akt o umelej inteligencii (AI Act alebo Artificial Intelligence Act) je nariadenie Európskeho parlamentu, ktoré stanovuje pravidlá pre umelú inteligenciu v Európe. Ide zatiaľ o prvú a jedinú právnu normu v Európe, ktorá sa vzťahuje na reguláciu širokého rozsahu odvetví a reguluje používanie systémov umelej inteligencie. Umelej inteligencii sa už v súčasnosti nie je možné vyhnúť. Preto je cieľom nariadenia rozvoj dôveryhodnej umelej inteligencie v Európe a stanovenie pravidiel založených na rizikách pre vývojárov pokiaľ ide o použitie systémov umelej inteligencie v praxi. V našom článku Vám prinášame pohľad na základné atribúty nariadenia označeného ako AI Act.

2. NARIADENIE AI ACT - O ČO IDE

Celým pomenovaním ide o **Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 2024/1689 z 13. júna 2024, ktorým sa stanovujú harmonizované pravidlá v oblasti umelej inteligencie** (ďalej len „AI Act“ alebo tiež „nariadenie“ alebo „akt o umelej inteligencii“).

Preambula predmetného nariadenia je skutočne rozsiahla a jej obsahom sú myšlienky, ktoré majú viesť k celkovému záveru o zabezpečení dôvery ľudí v Európe k vlastnostiam, ktoré umelá inteligencia ponúka. Určité systémy umelej inteligencie vytvárajú **riziká, ktoré je nutné regulovať**, aby nedošlo k nežiaducim výsledkom.

Nariadenie vytvára, ako prvý a zatiaľ jediný právny predpis, harmonizované pravidlá v oblasti umelej inteligencie a prináša ani nie tak zásadné zmeny, ako nové pravidlá a povinnosti pre všetky spoločnosti a zamestnávateľov, ktorí využívajú alebo nasadzujú systémy umelej inteligencie.

Hoci nariadenie nadobudne platnosť 2. augusta 2026, Kapitola I týkajúca sa všeobecných ustanovení a Kapitola II týkajúca sa zakázaných praktík využívajúcich umelú inteligenciu, sú už účinné od 2. februára 2025.

Nariadenie stanovuje **(i) harmonizované pravidlá uvádzania** na trh, uvádzania do prevádzky a používania systémov AI v Únii, **(ii) zákazy určitých praktík** využívajúcich AI, **(iii) osobitné požiadavky na vysokorizikové systémy** AI a povinnosti prevádzkovateľov takýchto systémov, **(iv) harmonizované pravidlá transparentnosti** pre určité systémy AI, **(v) harmonizované pravidlá uvádzania modelov AI na všeobecné účely** na trh, **(vi) pravidlá monitorovania** trhu, dohľadu nad trhom, správy a riadenia a presadzovania, **(vii) opatrenia na podporu inovácií** s osobitným dôrazom na MSP vrátane startupov.

3. ROZSAH PÔSOBNOSTI NARIADENIA

Nariadenie sa vzťahuje na **(i)** poskytovateľov, ktorí v Únii uvádzajú na trh alebo do prevádzky systémy AI alebo uvádzajú na trh modely AI na všeobecné účely, bez ohľadu na to, či sú títo poskytovatelia usadení alebo sa nachádzajú v Únii alebo v tretej krajine, **(ii)** subjekty nasadzujúce systémy AI, ktoré majú miesto usadenia alebo sa nachádzajú v Únii, **(iii)** poskytovateľov systémov AI a subjekty nasadzujúce systémy AI, ktoré majú miesto usadenia alebo sa nachádzajú v tretej krajine, ak sa výstup vytvorený systémom AI používa v Únii, **(iv)** dovozcov a distribútorov systémov AI, **(v)** výrobcov výrobkov, ktorí uvádzajú na trh alebo do prevádzky systém AI spolu so svojím výrobkom a pod vlastným menom alebo ochrannou známkou, **(vi)** splnomocnených zástupcov poskytovateľov, ktorí nie sú usadení v Únii, **(vii)** dotknuté osoby, ktoré sa nachádzajú v Únii.

Je dôležité poznamenať, že nariadenie sa neuplatňuje na oblasti mimo rozsahu pôsobnosti práva Únie a v žiadnom prípade nemá vplyv na právomoci členských štátov týkajúce sa národnej bezpečnosti, a to bez ohľadu na typ subjektu, ktorý členské štáty poverili vykonávaním úloh v súvislosti s týmito právomocami.

Nariadenie sa tiež **neuplatňuje na systémy AI výlučne na vojenské alebo obranné účely alebo na účely národnej bezpečnosti**, ako aj také, ktoré

sú osobitne vyvinuté a uvedené do prevádzky výlučne na účely vedeckého výskumu a vývoja.

Všeobecné ustanovenia nariadenie sú rozsiahle a prioritne sa ďalej týkajú vymedzenia pojmov používaných vo sfére AI, čo je presahujúce účely nášho Pro Bona.

Samozrejme v prípade záujmu sme Vám podrobnejšie k dispozícii.

V rámci všeobecných ustanovení nesmieme opomenúť fakt, že podľa Kapitoly I, článku 4, sú subjekty používajúce alebo aplikujúce systémy AI do praxe, **povinné zabezpečiť gramotnosť v oblasti umelej inteligencie medzi zamestnancami a prijať opatrenia na dosiahnutie čo najvyššej úrovne znalostí a praktických skúseností** svojich zamestnancov.

4. ZAKÁZANÉ PRAKTIKY VYUŽÍVAJÚCE AI

AI Act prostredníctvom druhej kapitoly a jej článku 5 stanovuje **prísne pravidlá pre zakázané praktiky využívajúce AI**.

Výslovne sa **zakazuje uvádzanie na trh alebo používanie systémov, ktoré využívajú podprahové techniky, manipulatívne metódy alebo techniky** zamerané na zraniteľné skupiny osôb **s cieľom ovplyvniť ich rozhodovanie**. Medzi zakázané praktiky patria napríklad **systémy na hodnotenie fyzických osôb na základe ich osobných či osobnostných charakteristík, využívanie biometrických kategorizácií a používanie diaľkovej biometrickej identifikácie v reálnom čase** vo verejne prístupných priestoroch bez splnenia prísnych podmienok.

Neopomenuteľným je ďalej tiež zákaz uvádzania na trh, uvádzania do prevádzky na tento konkrétny účel alebo **používanie systémov AI na odvodzovanie emócií fyzickej osoby v oblasti pracoviska a vzdelávacích inštitúcií** s výnimkou prípadov, keď je používanie systému AI určené na uvedenie do prevádzky alebo na trh zo zdravotných alebo bezpečnostných dôvodov.

Povinnosti z nariadenia môžu mať vplyv na poskytovateľov (napr. vývojára nástroja

na skrining životopisov), ako aj na používateľov/subjekty nasadzujúce systémy AI do praxe, do svojej činnosti, a podobne.

5. KLASIFIKÁCIA RIZIKOVOSTI SYSTÉMOV AI

Nariadenie zavádza pravidlá za účelom riešenia a posúdenia rizík AI. **Zakazujú sa neprijateľné riziká**.

Klasifikácia vysokorizikových systémov AI podľa nariadenia o umelej inteligencii je uvedená v článku 6 nariadenia a v prílohe III. nariadenia.

Členské štáty majú povinnosť začať implementovať opatrenia týkajúce sa rizikovosti systémov AI od 1. augusta 2026, teda celá kapitola III. sa začne uplatňovať tiež od tohto dátumu.

AI Act vymedzuje štyri úrovne rizika pre systémy umelej inteligencie.

5.1 Neprijateľné riziko

Všetky systémy umelej inteligencie, ktoré sa považujú za jasnú hrozbu pre bezpečnosť, živobytie a práva ľudí, sú zakázané.

V akte o umelej inteligencii sa zakazuje (i) škodlivá manipulácia a klamanie založené na umelej inteligencii, **(ii)** škodlivé využívanie zraniteľností založené na umelej inteligencii, **(iii)** sociálne bodovanie a rozpoznávanie tvárí, **(iv)** posúdenie alebo predpoveď rizika individuálneho trestného činu, **(v)** necielené škrabanie internetového materiálu alebo materiálu CCTV na vytvorenie alebo rozšírenie databáz rozpoznávania tváre, **(vi)** rozpoznávanie emócií na pracoviskách a vo vzdelávacích inštitúciách, **(vii)** biometrická kategorizácia na odvodenie určitých chránených charakteristík, **(viii)** diaľková biometrická identifikácia v reálnom čase na účely presadzovania práva vo verejne prístupných priestoroch.

5.2 Vysoké riziko

Prípady použitia umelej inteligencie, ktoré **môžu predstavovať vážne riziká** pre zdravie,

bezpečnosť alebo základné práva, sa klasifikujú ako vysokorizikové.

Ide o (i) bezpečnostné komponenty umelej inteligencie v kritických infraštruktúrach (napr. v doprave), ktorých zlyhanie by mohlo ohroziť život a zdravie občanov, (ii) riešenia umelej inteligencie používané vo vzdelávacích inštitúciách, ktoré môžu určovať prístup k vzdelávaniu a priebeh profesionálneho života osoby (napr. bodovanie skúšok), (iii) bezpečnostné komponenty výrobkov založené na umelej inteligencii (napr. aplikácia umelej inteligencie v robotickej chirurgii), (iv) nástroje umelej inteligencie na zamestnávanie, riadenie pracovníkov a prístup k samostatnej zárobkovej činnosti (napr. softvér na triedenie životopisov na účely náboru).

O vysoké riziko ide tiež v prípade systémov umelej inteligencie používaných **na diaľkovú biometrickú identifikáciu, rozpoznávanie emócií a biometrickú kategorizáciu** (napr. systém umelej inteligencie na spätnú identifikáciu obchodníka).

Ide ďalej o systémy AI, ktoré sa majú **používať pri rozhodovaní o podmienkach pracovnoprávných vzťahov, o kariérnom postupe** v zamestnaní alebo ukončení zmluvných pracovnoprávných vzťahov, pri pridelení úloh na základe individuálneho správania alebo osobných čŕt alebo charakteristických znakov alebo pri monitorovaní a hodnotení výkonnosti a správania osôb v rámci takýchto vzťahov.

Vysoko rizikové sú ďalej systémy AI, ktoré majú **používať orgány verejnej moci alebo ktoré sa majú používať v ich mene na hodnotenie oprávnenosti fyzických osôb na základné dávky a služby verejnej pomoci vrátane služieb zdravotnej starostlivosti**, ako aj na poskytovanie, zníženie či zrušenie takýchto dávok a služieb alebo uplatnenie nároku na ich vrátenie. Medzi také zaradíme aj systémy AI, ktoré sa majú používať **na hodnotenie úverovej bonity fyzických osôb alebo stanovenie ich bodového hodnotenia kreditného rizika**, s výnimkou systémov AI používaných na účely odhaľovania finančných podvodov.

Spomeňme tiež vysoké riziko systémov umelej inteligencie pri riadení migrácie, azylu a kontroly

hraníc (napr. automatizované preskúmanie žiadostí o víza).

Za vysoko rizikové AI systémy budú považované aj nastupujúce riešenia umelej inteligencie používané pri výkone spravodlivosti a aplikácie práva.

Vysokorizikové systémy umelej inteligencie podliehajú pred uvedením na trh (i) primeraným systémom hodnotenia a zmierňovania rizika, (ii) vysokej kvalite súborov údajov vstupujúcich do systému s cieľom minimalizovať riziká diskriminačných výsledkov, (iii) podliehajú tiež zaznamenávaniu činnosti s cieľom zabezpečiť vysledovateľnosť výsledkov, (iv) musí existovať podrobná dokumentácia poskytujúca všetky potrebné informácie o systéme AI a jeho účele pre orgány na posúdenie jeho súladu, (v) musia existovať jasné a primerané informácie pre nasadzujúci subjekt, (vi) musia existovať primerané opatrenia ľudského dohľadu a (vii) samozrejme vysoká úroveň spoľahlivosti, kybernetickej bezpečnosti a presnosti.

Pravidlá pre vysokorizikovú umelú inteligenciu nadobudnú účinnosť v auguste 2026 a auguste 2027.

5.3 Limitované riziko a transparentnosť

Nariadenie zavádza osobitné **povinnosti pre subjekty aplikujúce systémy AI a týkajú sa najmä zverejňovania informácií a transparentnosti** s cieľom zabezpečiť, aby boli ľudia informovaní, keď je to potrebné na zachovanie dôvery.

To všetky pri AI systémoch umelej inteligencie, **ako sú napríklad takzvané chatboty** - príkladom môže byť známa aplikácia Chat GPT.

Poskytovatelia generatívnej umelej inteligencie musia okrem toho zabezpečiť, aby bol **obsah vytvorený umelou inteligenciou identifikovateľný a jasne a viditeľne označený**.

Tieto pravidlá transparentnosti aktu o umelej inteligencii sú účinné od augusta 2026.

5.4 Minimálne alebo žiadne riziko

AI Act nezavádza pravidlá pre umelú inteligenciu, považovanú za minimálne alebo za vôbec rizikovú, ako napríklad videohry s podporou umelej inteligencie alebo spamové filtre.

6. POŽIADAVKY NA VYSOKORIZIKOVÉ AI SYSTÉMY

Oddiel 2 Kapitoly III. nariadenia podrobne určuje požiadavky na vysokorizikové AI systémy a vytvára právny základ pre tvorbu systému riadenia rizík.

Systém riadenia rizík nariadenie stanovuje ako nepretržitý interaktívny proces plánovaný a uskutočňovaný počas celého životného cyklu vysokorizikového systému AI, ktorý si vyžaduje pravidelné systematické preskúmanie a aktualizovanie.

Zahŕňa (i) identifikáciu a analýzu známych a odôvodnene predvídateľných rizík, **(ii) odhad a hodnotenie** rizík, **(iii) prijatie vhodných a cielených opatrení** na riadenie rizík. Vysokorizikové systémy AI sa musia vyvíjať na základe súborov tréningových, validačných a testovacích údajov.

Musí existovať technická dokumentácia, musia sa viesť podrobné záznamy udalostí počas životnosti AI systému.

Musí byť zabezpečený ľudský dohľad, čo znamená, že vysokorizikové systémy AI musia byť dizajnované a vyvinuté tak, aby nad nimi počas obdobia ich používania mohli fyzické osoby vykonávať účinný dohľad, a to aj pomocou vhodných nástrojov rozhrania človek - stroj.

7. PRÁVA A POVINNOSTI

Nariadenie **veľmi podrobne určuje povinnosti pre všetky subjekty v procese používania AI systémov. Ide o povinnosti pre (i) poskytovateľov** vysokorizikových AI systémov, **(ii) dovozcov**, **(iii) distribútorov**, **(iv) subjektov nasadzujúcich** vysokorizikové AI systémy.

Nariadenie stanovuje rozsiahly systém povinností jednotlivých subjektov s cieľom ochrany v podstate celej spoločnosti - aby systémy AI neboli zneužívané a zneužívané, aby bolo ich použitie, a funkcionality zrozumiteľné a existovali jasná regulácia.

Rozsiahle ustanovenia AI Actu k povinnostiam subjektov možno zhrnúť ako právnu úpravu povinností týkajúcich sa požiadaviek a procesov uvádzania systémov umelej inteligencie na trh a do praxe.

Tieto procesy môžeme zhrnúť do v podstate štyroch krokov.

V prvom kroku je vysokorizikový AI systém **vyvinutý**.

V druhom kroku musí dôjsť k **posúdeniu zhody AI systému so všetkými požiadavkami**, ktoré stanovuje nariadenie, ide o rozsiahle požiadavky na transparentnosť fungovania AI.

Tretím krokom je registrácia samostatného AI systému v príslušnej databáze, ktorá bude slúžiť na evidenciu AI systémov.

Napokon **v rámci štvrtého kroku dôjde k takzvanému vyhláseniu konformity a uvedeniu AI systému na trh.**

Akékoľvek zmeny systému umelej inteligencie budú znamenať návrat ku kroku dva.

8. DOHĽAD

Nariadenie s cieľom zabezpečiť riadne presadzovanie sa aktom o umelej inteligencii **zriaďuje niekoľko orgánov správy, a to (i) úrad** pre AI v rámci Európskej komisie na presadzovanie spoločných pravidiel v celej EÚ, **(ii) vedecký panel** nezávislých odborníkov na podporu činností v oblasti presadzovania práva, **(iii) radu** pre AI so zástupcami členských štátov s cieľom radiť a pomáhať Komisii a členským štátom pri jednotnom a účinnom uplatňovaní aktu o AI, **(iv) poradné fórum** pre zainteresované strany na poskytovanie technických odborných znalostí rade pre AI a Komisii.

Poskytovatelia a subjekty nasadzujúce systémy umelej inteligencie budú povinní nahlasovať závažné incidenty a poruchy.

9. NARIADENIE A SLOVENSKÁ PRÁVNA ÚPRAVA

Slovensko je **zatiaľ v príprave vnútroštátnej právnej úpravy** umelej inteligencie. Hoci je nariadenie AI Act priamo aplikovateľné, je nutná národná právna úprava a **implementácia AI Actu do slovenského zákona**.

V súčasnosti už existuje pripravený návrh zákona o umelej inteligencii a európskej dátovej regulácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Návrh zákona zatiaľ nie je predložený v Národnej rade SR, **aktuálnym procesom je rokovanie poradných orgánov Vlády SR.**

Je nutné poznamenať, že pripomienkové konanie k návrhu predmetného zákona začalo dňa 27. januára 2026 a bolo ukončené dňa 04. februára 2026. Je vecou úvahy, či tak krátka doba bola dostatočná vzhľadom na zásadné otázky, ktoré zákon o umelej inteligencii rieši a upravuje.

Súvisiacimi novými zákonmi pre oblasť AI na Slovensku majú byť (i) zákon o správe vybraných kategórií údajov verejného sektora, **(ii)** zákon o organizácii štátnej správy v oblasti umelej inteligencie, **(iii)** zákon, ktorým sa upravujú inštitucionálne, technické a kontrolné požiadavky európskej regulácie údajov.

AI Act je natoľko rozsiahly, že jeho komplexný obsah presahuje účel nášho bulletinu.

Legislatívny proces prijímania nášho vnútroštátneho zákona upravujúceho umelú inteligenciu, jej systémy, jej uvádzanie na trh, práva a povinnosti subjektov, národné orgány dohľadu a sankčné mechanizmy, **budeme sledovať**.

Už teraz vieme, že návrh slovenského zákona **počíta so zriadením Úradu digitálnej integrity a návrh zákona bude okrem iného upravovať inštitúty zásahových oprávnení a opatrení orgánu dohľadu**, ktorý by mal mať oprávnenie zasiahnuť pred začatím konania o uložení pokuty subjektu porušujúcemu povinnosti týkajúce sa uvádzania a používania systému AI na trh a v nevyhnutnom rozsahu zamedziť vzniku rizika, a to obmedzením prístupňovania systému AI na trhu, zakázaním prístupňovania systému AI na trhu, obmedzením uvedenia systému AI do prevádzky, zakázaním uvedenia systému AI do prevádzky, stiahnutím systému AI z trhu alebo od používateľa.

Je zrejmé, že obsah a rozsah nového slovenského zákona o umelej inteligencii bude natoľko dôležitý, že si vyžiada samostatné špeciálne vydanie nášho bulletinu.

Legislatívny proces sledujeme a o novom zákone Vám radi včas informujeme.

Publikované dňa 09.04.2026.

NOVÝ ZÁKON O OBCHODNOM REGISTRU

1. ABSTRAKT

Dňa 3. februára 2026 schválila Národná rada SR **nový zákon č. 29/2026 Z. z. o obchodnom registri**, a to vrátane noviel súvisiacich zákonov (ďalej len „nový zákon o obchodnom registri“). **Nový zákon o obchodnom registri sa odo dňa 17. augusta 2026 stane účinným** pre zakladanie a zápis nových spoločností a s tým súvisiace právne úkony. Nový zákon sprehľadňuje zakladanie obchodných spoločností, má posilniť právnu istotu a predvídateľnosť a má obmedziť takzvané pokútnictvo. Podnikatelia pocítia zásadné zmeny, keďže sa novým zákonom novelizuje aj Obchodný zákonník, na základe čoho sa bude obchodná spoločnosť zakladať spoločenskou zmluvou vyhotovenou výlučne vo forme dokumentu autorizovaného advokátom alebo vo forme notárskej zápisnice. Podľa zákonodarcu je cieľom nového zákona o obchodnom registri a s ním súvisiacich noviel, zníženie nákladov podnikateľom a zefektívniť procesy. O najdôležitejších zmenách sa dočítate v našom článku.

2. PREDMET ÚPRAVY A POJEM OBCHODNÝ REGISTER

Podľa ust. § 1 nový zákon o obchodnom registri upravuje (i) vedenie obchodného registra a zbierky dokumentov, (ii) údaje, ktoré sa zapisujú do obchodného registra, (iii) obsah zbierky dokumentov, (iv) konania vo veciach obchodného registra, (v) ďalšie činnosti pri vedení obchodného registra a zbierky dokumentov, (vi) register rezervovaných obchodných mien, (vii) zodpovednosť vo veciach obchodného registra, (viii) register diskvalifikácií.

Pre účely nášho bulletinu Vás oboznámime iba so zmenami, ktoré sú v praxi nové a z nášho pohľadu najpodstatnejšie.

Pojem obchodný register zákonodarca prostredníctvom ust. § 3 prispôbuje modernej dobe.

Rozširuje sa legálna definícia obchodného registra obsiahnutého v § 27 ods. 1 Obchodného zákonníka v aktuálne účinnom znení.

Po novom obchodný register **nie je iba verejný zoznam zákonom ustanovených údajov, ktorého súčasťou je zbierka dokumentov** podľa § 3 ods. 1, **ale aj „informačným systémom verejnej správy, ktorého správcom a prevádzkovateľom je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky** (ďalej len „ministerstvo spravodlivosti“), tak, ako je uvedené v ods. 4 v novom ust. § 3.

Obchodný register je súčasťou Centrálného informačného systému súdництва.

3. FORMÁLNA A MATERIÁLNA PUBLICITA

Nový zákon o obchodnom registri vyslovene priamo prostredníctvom nových ust. § 6 a § 7 zavádza formálnu a materiálnu publicitu obchodného registra, ktoré boli doposiaľ ide teoretickými pojmami.

Zásada formálnej publicity v podstate spočíva v pravidle, že každý má právo na prístup k zverejneným zapísaným údajom bez ďalších podmienok.

Po novom sa priznáva **právna záväznosť zapísaným údajom zverejňovaným na webovom sídle ministerstva**.

Podľa druhej vety ust. § 6 ods. 1: *„Zapísané údaje a dokumenty uložené v zbierke dokumentov sú zverejnené na webovom sídle špecializovaného portálu podľa osobitného predpisu) bezplatne a sú použiteľné na právne účely.“*

Zásadu materiálnej publicity možno definovať ako **princíp dobrej viery v zápis vo verejnom registri, čo stanovuje ods. 1 v novom ust. § 7 nasledovne:** „Zapísaná osoba nemôže voči tretej osobe namietat' zapisovaný údaj, ktorý ešte nebol zverejnený, ibaže preukáže, že tretia osoba o ňom vedela.“

Ochrana tretích osôb je zabezpečená dvoma základnými rozmermi materiálnej publicity, a to (i) negatívna materiálna publicita, ktorá núti zapísanú osobu, aby čo najskôr zabezpečila zápis a zverejnenie všetkých zapisovaných údajov, inak sa ich nebude môcť dovoliavať voči tretím osobám a **(ii) pozitívna materiálna publicita** chrániaca tretie osoby, ktoré konali v dôvere v zapísaný a zverejnený údaj.

Zároveň sa v uvedenom prípade konštruje **prezumpcia vedomosti o takto zverejnených údajoch a dokumentoch, ktorú možno namietat' najneskôr do 15 dní od ich zverejnenia** (zverejnením sa rozumie zverejnenie na webovom sídle špecializovaného portálu obchodného registra). Pri takých údajoch a dokumentoch, u ktorých ešte nedošlo k zverejneniu, platí zásada, že o nich tretie osoby nevedia, ibaže zapísaná osoba preukáže, že o nich vedeli.

4. ZASTÚPENIE NAVRHOVATEĽA

Druhá hlava nového zákona upravuje postup registrácie. Podľa § 43 je registráciou „konanie, ktorým sa má dosiahnuť zápis zapisovaných údajov do obchodného registra, zmena zapísaných údajov v obchodnom registri alebo výmaz zapísaných údajov z obchodného registra na základe návrhu na registráciu.“

Podľa ust. § 44 ods. 1: „Návrh na registráciu sa podáva registrovému súdu elektronickými prostriedkami prostredníctvom na to určeného elektronického formulára a špecializovaného portálu; tento návrh musí byť autorizovaný, inak sa na neho neprihliada.“

Podľa ust. § 44 ods. 2: „Návrh na registráciu autorizuje navrhovateľ alebo jeho zástupca; ten, kto podáva návrh na registráciu, musí mať

elektronickú schránku, ktorá je aktivovaná na doručovanie.“

Uvedené povinnosti, teda podanie elektronickými prostriedkami a autorizácia, **musia byť splnené, aj keď sa návrh podáva takzvanému registrátorovi podľa § 45, ktorým je notár.**

Nový zákon precizuje možnosti právneho zastúpenia navrhovateľa v rámci registrácie s cieľom eliminovať najmä pokútne praktiky.

Na tento účel sa podľa § 47 ods. 1 nového zákona **výslovne obmedzuje právne zastúpenie iba na advokáta, notára alebo zamestnanca navrhovateľa**, a to na základe plnomocenstva udeleného advokátovi, notárovi alebo fyzickej osobe v prípade osoby, ktorá je zamestnancom splnomocniteľa. Vyžaduje sa autorizácia plnomocenstva splnomocniteľom, pričom v prípade zastúpenia zamestnancom sa vyžaduje ešte vo forme úradne osvedčeného podpisu splnomocniteľa.

Možnosť podať návrh na registráciu bez zastúpenia pre samotnú zapísanú osobu ostáva zachovaná.

5. PRVOZÁPISY A OSOBITNÝ PRIESKUM

V súvislosti s prvozápismi obchodných spoločností sa zavádza **možnosť podania návrhu na registráciu aj bez dokladania živnostenského oprávnenia.**

Podľa ust. § 51 ods. 5 písm. e): „Pred registráciou predmetu podnikania registrový súd alebo registrátor preskúma, či predmet podnikania zodpovedá oprávneniu udelenému príslušným orgánom podľa osobitných predpisov) to neplatí, ak e) sa pri prvozápise osoby navrhuje zapísať výlučne predmet podnikania podľa osobitného predpisu.“

Tým je živnostenský zákon a jeho príloha č. 4a - voľné živnosti.

To znamená, že **pri voľných živnostiach už nebude potrebné najskôr ohlásiť živnosť** na

živnostenskom úrade a až následne ju zapisovať do obchodného registra. **Po novom bude možné voľnú živnosť zapísať v jednom kroku spolu s podaním návrhu na registráciu spoločnosti do obchodného registra.** Živnostenské oprávnenie spoločnosti teda vznikne samotnou registráciou do obchodného registra.

Novinkou je tiež preverovanie totožnosti navrhovaného obchodného mena, teda v rámci osobitného prieskumu pred samotnou registráciou registrový súd alebo registrátor **preveria, či navrhované obchodné meno nie je totožné s označením orgánu verejnej moci.**

6. NOTAR

Po novom bude možné **realizovať prvozápisy a aj zmeny zápisov v obchodnom registri aj iba prostredníctvom notára pre ďalšie formy obchodných spoločností,** nie iba pre s.r.o.

Pre notára nový zákon používa pojem registrátor.

Obchodná spoločnosť bude mať možnosť vybrať si pri každom zápise do obchodného registra, či ho vykoná priamo prostredníctvom registrového súdu alebo prostredníctvom notára ako registrátora.

Platia tu však dve obmedzenia, prvé podľa ust. § 42 ods. 2, na základe ktorého „Registrátor vykonáva registráciu, ak ide o prvozápis osoby alebo zmenu zápisu okrem a) prvozápisu osoby alebo zmeny zápisu v dôsledku premeny, cezhraničnej premeny alebo cezhraničnej zmeny právnej formy, b) návrhu na registráciu podaného navrhovateľom, ktorý je oslobodený od platenia súdneho poplatku, c) návrhu na registráciu podaného prostredníctvom jednotného kontaktného miesta.“

Druhým obmedzením je ust. § 96, podľa ktorého platí, že notár ako „Registrátor nesmie vykonať registráciu, ak vo vzťahu k osobe, ktorá sa navrhuje zapísať do obchodného registra, alebo zapísanej osobe pripravoval zápisové podklady a je povinný bezodkladne o tom upovedomiť navrhovateľa alebo jeho zástupcu; ustanovenie osobitného predpisu sa pri registrácii nepoužije.“

7. JEDENKRÁT A DOSŤ

Zákonodarca prostredníctvom ust. § 75 zavádza v rámci obchodného registra princíp **jedenkrát a dosť.**

Podľa § 75: „Osobitné zosúladenie je konanie, ktorým sa má dosiahnuť zhoda zapísaných údajov s aktuálnymi hodnotami údajov v zdrojových registroch alebo referenčných registroch inak, ako na základe registrácie alebo všeobecného zosúladenia.“

Pri osobitnom zosúladení sa vo vzťahu k zapísaným údajom zapísanej osoby preberajú aktuálne hodnoty údajov, a to z obchodného registra alebo z iných registrov, alebo evidencií, ktoré vedú referenčné údaje alebo zdrojové údaje o zapísanej osobe alebo osobách v postavení, ktoré sa zapisuje do obchodného registra pri zapísanej osobe.

Registrový súd a registrátor sú povinní prostredníctvom programových a technických prostriedkov skontrolovať aktuálnosť hodnôt zapísaných údajov a vykonať osobitné zosúladenie vždy súčasne s vykonaním registrácie.

Registrový súd je povinný prostredníctvom programových a technických prostriedkov skontrolovať aktuálnosť hodnôt zapísaných údajov a vykonať osobitné zosúladenie vždy keď zistí, že **hodnota údajov** v zdrojových registroch alebo referenčných registroch **sa zmenila.**

Osobitné zosúladenie vykoná registrový súd alebo registrátor bez návrhu automatizovane prostredníctvom programových a technických prostriedkov schválených ministerstvom spravodlivosti, a to zápisom, zmenou zápisu alebo výmazom zápisu hodnôt zapísaných údajov.

Osobitným zosúladením je konanie, ktorým sa má dosiahnuť zhoda zapísaných údajov v obchodnom registri s aktuálnymi hodnotami údajov v zdrojových alebo referenčných registroch inak, ako na základe registrácie alebo všeobecného zosúladenia.

Na osobitné zosúladienie je príslušný registrový súd aj registrátor.

Možnosť takéhoto automatického zápisu referencovaných údajov podľa zákonodarcu výrazným spôsobom odbreďuje spoločnosť od byrokracie, nakoľko **nebude potrebné nahlasovať zmeny v referencovaných údajoch o fyzických a právnických osobách.**

Zároveň sa tým má znížiť aj finančný dopad na podnikateľské prostredie, nakoľko sú tieto úkony v súčasnosti soplátené.

8. REZERVÁCIA OBCHODNÉHO MENA

Novinkou, ktorú zavádza nový zákon, je **možnosť rezervácie obchodného mena spoločnosti ešte pred jej vznikom**, čo upravujú ust. § 109 až 111 nového zákona.

Podľa § 109: „V registri rezervovaných obchodných mien sa evidujú údaje o obchodnom mene alebo názve zapisovanej osoby podľa § 8 pred tým, ako dôjde k podaniu návrhu na registráciu, a to na účely registrácie podľa druhej časti tohto zákona.

Register rezervovaných obchodných mien je sprístupnený na špecializovanom portáli. Register rezervovaných obchodných mien je súčasťou informačného systému obchodného registra.

Register rezervovaných obchodných mien vedie Okresný súd Žilina.“

Podľa § 110: „Žiadosť o rezerváciu obchodného mena alebo názvu (ďalej len „žiadosť o rezerváciu“) v registri rezervovaných obchodných mien je oprávnený podať každý, kto má právny záujem na rezervácii obchodného mena alebo názvu (ďalej len „žadateľ“).

Žiadosť o rezerváciu sa podáva na príslušnom súde prostredníctvom na to určeného elektronického formulára a špecializovaného portálu a musí byť autorizovaná žiadateľom, inak na ňu súd neprihliada. “

V registri rezervovaných obchodných mien sa evidujú iba údaje o žiadateľovi a rezervovanom obchodnom mene spoločnosti vrátane jej právnej formy. **Rezervácia obchodného mena podlieha súdnemu poplatku v sume 50 EUR** podľa novelizovaného sadzovníka súdnych poplatkov.

Po odoslaní žiadosti a zaplatení súdneho poplatku bude žiadateľovi doručené **potvrdenie o rezervácii.**

Rezervácia je platná 60 dní odo dňa doručenia potvrdenia o rezervácii. **Po uplynutí tejto lehoty** rezervované obchodné meno nebude súčasťou registra rezervovaných obchodných mien a jeho **použitie sa stáva voľne dostupným.**

Rovnako tiež **samotným zápisom rezervovaného obchodného mena** do obchodného registra **rezervácia zaniká.**

Údaje o rezervovaných obchodných menách budú **verejne dostupné na špecializovanom portáli** a teda každý záujemca o rezerváciu obchodného mena či o registráciu spoločnosti do obchodného registra si bude môcť overiť dostupnosť ním zvoleného obchodného mena. Zároveň počas trvania registrácie obchodného mena nebude možné vytvoriť novú rezerváciu na to isté obchodné meno, ani zarezervovať obchodné meno už zaregistrovanej obchodnej spoločnosti.

9. SANKCIE

Nový zákon o obchodnom registri zvyšuje pokuty.

Maximálna výška pokuty za porušenie povinností (napr. za nedodržanie lehoty na podanie návrhu na zápis zmien) sa zvyšuje na 4000 EUR.

Podľa § 113 ods. 1: „Registrový súd môže uložiť osobe oprávnenej konať v mene zapisanej osoby poriadkovú pokutu do výšky 4 000 eur, ak si nesplní povinnosť a) podať návrh na registráciu v lehote ustanovenej zákonom, b) predložiť dokumenty, ktoré sa ukladajú do zbierky dokumentov, v lehote ustanovenej zákonom alebo c) ustanovenú

podľa § 3a, § 9 ods. 4, § 21 ods. 8 až 10 Obchodného zákonníka.“

Podľa § 113 ods. 2: „Registrový súd môže uložiť oprávnenej osobe poriadkovú pokutu do výšky 4 000 eur, ak a) uvedie v návrhu na registráciu nepravdivé údaje, b) k návrhu na registráciu priloží dokumenty, ktorých obsah nezodpovedá skutočnému stavu, alebo c) na uloženie do zbierky dokumentov predloží dokumenty, ktorých obsah nezodpovedá skutočnému stavu.“

10. REGISTER DISKVALIFIKÁCIÍ

Register diskvalifikácii upravuje ust. § 114 až 116.

V registri diskvalifikácií sa evidujú údaje o fyzických osobách, o ktorých bolo rozhodnutím o vylúčení určené, že nesmú vykonávať funkciu (i) člena štatutárneho orgánu, (ii) člena dozorného orgánu, (iii) vedúceho pobočky slovenskej právnickej osoby, vedúceho pobočky zahraničnej právnickej osoby alebo (iv) prokuristu. Rozhodnutím o vylúčení môže byť aj rozhodnutie vydané v inom členskom štáte, ak bolo uznané postupom podľa osobitného predpisu.

Register diskvalifikácií je **sprístupnený na webovom sídle ministerstva spravodlivosti.** Register je súčasťou centrálného informačného systému súdnictva. Vede ho Okresný súd Žilina.

V registri diskvalifikácií sa evidujú údaje získané z diskvalifikačných listov.

Údaje z diskvalifikačných listov sa v registri diskvalifikácií evidujú počas trvania vylúčenia fyzickej osoby.

Súd, ktorého rozhodnutie v prvom stupni je rozhodnutím o vylúčení, je povinný bezodkladne zaslať súdu, ktorý vedie register diskvalifikácií diskvalifikačný list a rovnopis právoplatného rozhodnutia o vylúčení.

Diskvalifikačným listom sa na účely tohto zákona rozumie oznámenie súdu, ktoré obsahuje tieto údaje (i) meno a priezvisko vylúčenej osoby podľa § 13a ods. 1 Obchodného zákonníka (ďalej len

„vylúčený zástupca“), **(ii)** dátum narodenia a rodné číslo vylúčeného zástupcu, ak mu bolo pridelené, **(iii)** údaj o štátnom občianstve vylúčeného zástupcu, **(iv)** bydlisko vylúčeného zástupcu, **(v)** označenie súdu, ktorý vydal rozhodnutie o vylúčení, číslo konania, deň vydania rozhodnutia, **(vi)** doba vylúčenia.

Údaje z diskvalifikačného listu sa zapisujú bezodkladne do registra diskvalifikácií.

Výpis z registra diskvalifikácií sa odošle bezodkladne registrovému súdu, ktorý vedie obchodný register, v ktorom je vylúčený zástupca zapísaný.

Register diskvalifikácii v podstate nadväzuje na ust. § 51 ods. 2 upravujúce osobitný prieskum pred registráciou zapisovaných údajov o fyzickej osobe do obchodného registra v postavení, ktoré sa zapisuje do obchodného registra a ktoré ju oprávňuje konať v mene zapísanej osoby alebo za zapísanú osobu, alebo ktorá je členom dozorného orgánu zapísanej osoby. Registrový súd alebo registrátor v rámci osobitného prieskumu preskúma v registri diskvalifikácií, či jej zápisu nebráni rozhodnutie o vylúčení podľa § 13a ods. 1 a 2 Obchodného zákonníka.

11. POPLATKY

Nový zákon o obchodnom registri zároveň novelizuje aj zákon o súdnych poplatkoch.

Poplatky za niektoré úkony na obchodnom registri znižuje.

Poplatok za prvozápis akciovej spoločnosti je znížený na 550 EUR.

Prvozápis s.r.o. a iných právnych foriem je znížený na 220 EUR.

Poplatok za registrácie zmien je znížený na 50 EUR.

12. ZALOŽENIE SPOLOČNOSTI A NOTÁRSKA ZÁPISNICA

Nový zákon o obchodnom registri **podstatne novelizoval zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný**

zákonník v platnom znení, a to **v časti všeobecných ustanovení o zakladaní obchodných spoločností**, konkrétne v ust. § 57 ods. 1 a ods. 3, ktoré upravuje založenie spoločnosti.

Podľa novelizovaného ust. § 57 ods. 1 Obchodného zákonníka: „Ak z iných ustanovení tohto zákona nevyplýva niečo iné, zakladá sa spoločnosť spoločenskou zmluvou vyhotovenou vo forme notárskej zápisnice o právnom úkone alebo vo forme dokumentu autorizovaného advokátom a musí byť podpísaná všetkými zakladateľmi.“

Zákonodarca touto novelou priniesol koncepčnú zmenu, kedy **sa vyžaduje forma notárskej zápisnice alebo dokumentu autorizovaného advokátom pri každom zakladateľskom dokumente obchodnej spoločnosti.**

Aj podľa novelizovaného ust. § 57 ods. 3 Obchodného zákonníka: „Ak tento zákon pripúšťa, aby spoločnosť založil jediný zakladateľ, spoločenskú zmluvu nahrádza zakladateľská listina. Zakladateľská listina musí obsahovať rovnaké podstatné časti ako spoločenská zmluva alebo zakladateľská zmluva a musí byť vyhotovená vo forme notárskej zápisnice alebo vo forme dokumentu autorizovaného advokátom.“

Podmienka notárskej zápisnice alebo zmluvy autorizovanej advokátom sa stanovuje aj na vymedzené druhy rozhodnutí spoločnosti, ako je napríklad zvýšenie a zníženie základného imania či prevod obchodného podielu, určenie iného pomeru hlasov spoločníkov, tak, ako budú stanovovať novelizované ust. § 115 ods. 4, 127a ods. 3 a nový odsek 4.

13. ZRUŠENIE ZÁKAZU REŤAZENIA

Nový zákon ďalej z Obchodného zákonníka odstránením ustanovení § 96, § 105a a 112 **vypúšťa zákaz reťazenia pri spoločnosti s ručením obmedzeným**, čo znamená, že **končí zákaz pre jednoosobovú s.r.o. založiť ako jediný spoločník inú jednoosobovú s.r.o. resp. končí obmedzenie fyzickej osoby založiť ako jediný spoločník maximálne tri spoločnosti s ručením obmedzeným.**

Ako uvádza zákonodarca v dôvodovej správe, v praxi sa spomínané obmedzenia ukázali ako neefektívne, pretože každej jednoosobovej spoločnosti s ručením obmedzeným postačovala akákoľvek ďalšia osoba na to, aby spoločne založili neobmedzený počet iných spoločností s ručením obmedzeným. Práve z uvedeného dôvodu zákonodarca ustanovenia k zákazu reťazenia vypustil.

14. NOVELA ZÁKONA O ADVOKÁCIÍ

V súvislosti so zmenami vo veci povinnej autorizácie dokumentov advokátom pri zakladaní spoločností a pri zmenách, bol **novelizovaný aj zákon č. 586/2003 Z. z. o advokácii** v platnom znení, ktorým sa prostredníctvom nového znenia ust. § 1a upravuje autorizácia zmlúv a iných dokumentov.

Podľa novelizovaného ust. § 1a zákona o advokácii je **autorizáciou zmluvy** spísanie zmluvy o prevode nehnuteľnosti, zakladateľského dokumentu obchodnej spoločnosti, zmluvy o prevode obchodného podielu alebo akcionárskej zmluvy podľa § 220w ods. 3 Obchodného zákonníka, zistenie totožnosti účastníkov tejto zmluvy a ich zástupcov, posúdenie, či zmluva neodporuje zákonu, neobchádza zákon, neprieči sa dobrým mravom, a posúdenie, či uzavretím zmluvy nedôjde ku skutočnosti zakladajúcej vznik škody.

Autorizáciou dokumentu je aj spísanie dokumentu o právnom úkone, pre ktorý Obchodný zákonník alebo osobitné predpisy vyžadujú formu dokumentu autorizovaného advokátom, zistenie totožnosti účastníka úkonu a jeho zástupcu, posúdenie, či úkon neodporuje zákonu, neobchádza zákon, neprieči sa dobrým mravom, a či ním nedôjde ku skutočnosti zakladajúcej vznik škody.

Pridaným ust. § 1ac sa v zákone o advokácii **zriaďuje centrálny register autorizácií vedený komorou, ktorý obsahuje advokátom autorizované zmluvy a advokátom autorizované dokumenty.**

Advokát zabezpečí **uloženie autorizovanej zmluvy alebo autorizovaného dokumentu v elektronickej**

podobe do registra autorizácií v deň vykonania autorizácie.

Register autorizácií je **neverejný a ako uvádza zákonodarca, zriaďuje sa primárne na účely sťažostného a disciplárneho konania** (ako poistka pred prípadným zneužitím inštitútu autorizácie zmluvy alebo iného dokumentu). Účastníci právnych úkonov sa tak budú môcť spoľahnúť, že ich právo na dôvernú komunikáciu s advokátom bude garantované aj v oblasti zakladania obchodných spoločností a autorizácií iných úkonov.

Nový zákon o obchodnom registri, ako aj súvisiace novelizácie, ktoré sme v našom článku uviedli, nadobúdajú účinnosť dňa 17. augusta 2026.

Publikované dňa 09.04.2026.

Informácie uvedené v bulletine ULC Čarnogurský PRO BONO nie sú poskytovaním právnych rád. Nemožno z neho odvodzovať žiadne práva ani povinnosti. Materiál obsiahnutý v tomto dokumente je informatívnej povahy a aplikácia vyššie uvedených informácií bude vždy špecifická v závislosti od konkrétnych okolností prípadu. Z uvedených dôvodov pri konkrétnych právnych riešeniach preto vždy odporúčame konzultácie. I keď bulletin nepreberá zodpovednosť za prípadné chyby či nepresnosti, ani za akékoľvek škody vzniknuté z aktivít konaných na základe informácií uvedených v tomto dokumente.

Obsah bulletinu ULC Čarnogurský PRO BONO nie je možné využívať pre účely zisku, ponúkať svojim klientom ako svoj vlastný alebo publikovať bez predchádzajúceho písomného súhlasu spoločnosti ULC Čarnogurský s.r.o. V prípade záujmu o ďalšie informácie alebo o poskytnutie individuálneho poradenstva či konzultácií nás neváhajte kontaktovať.

V prípade, že naďalej nechcete byť adresátom tejto služby, kontaktujte nás na e-mailovej adrese probono@ulclegal.com. Ďakujeme.

V prípade akýchkoľvek otázok nás, prosím, kontaktujte prostredníctvom emailovej adresy office@ulclegal.com.

© ULC Čarnogurský, 2026